

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafés en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Beschermt door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
WICHTINGDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

Ijzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

INHOUD: Hoort! . . . — Feuilleton. — Uit de Ned. Pers. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit. Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. Mededeelingen.

HOORT! . . .

„Ik heb nooit iets schooners gezien dan Nederlandsch-Indië“ . . . . .

Lezier de uitspraak van den 's levens tijdsduur . . . . . en daardoor jong blijvenden grooten . . . . . schelman Clémenceau, wiens indruk over Indië . . . . . de Haagsche Post (zie het No. van 13 dezer) . . . . . aangegeven, aldus is weergegeven. . . . . Een uitspraak, welke, als zoodanig, niet is die . . . . . van den aestheticus, van den geboren schoonheids- . . . . . kenner, die het schoone in de schepping alom onder-

kent, hetzij hij — met sportsprongen — een natuurtafereel aan den Noordpool aanschouwt, of wel zich verlustigt in den aanblik der groene, malsche landouwen van ons vaderland in zomertijd, hetzij hij getuige is van een zonsopgang in den woestijn. Ze is die van den tourist, maar van een aan wiens woord, om redenen welke hier niet behoeven te worden uiteengezet, onbetwist hooge waarde moet worden toe-

ZENDT, na lezing, dit blad aan een Uwer kennissen die nog geen lid is van „Oost en West“.

gekend, zij het dat zelfs meer bevoegden — een onder hen eigen landgenooten — dan dezen niet altijd zoo complaisanten Franschman, zich in gelijken zin over deze gewesten hebben geuit.

Geeft de vraag van de Haagsche Post blijk van eene van die zijde journalistieke „flair“, gepaard aan gezonde opvatting van koopmanschap, het antwoord behoeft niet slechts haar en hare lezers ten goede te komen, maar kan ook een winste worden voor een onmetelijk grooteren kring, althans wan-

F^a G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermakers. Bontwerkers.

's-Gravenhage

Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Engelsche Stoffen

COSTUMES-TAILLEUR
Lampe
EN ROUTE
SPUISTR. 8
DEN HAAG

TEA-GOWN
Lampe
LE MANNEQUIN
SPUISTR. 8
DEN HAAG

BONTMANTELS
Lampe
SPUISTR. 8
DEN HAAG

Venduhuis „HOFSTAD“

HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
ONDERNEMERS VAN PUBLIEKE VEILINGEN . . . . . TAXATEURS

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN

vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

OOST P.M. BROEKMANS AMSTERDAM **WEST**
 KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
 LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
 VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
 KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

119

ISERIEF & CO.
 Magazijn „De Prijslijst”
 Veenestraat 16-18 - DEN HAAG - Valeriusstraat 29

Specialiteit
Tricotage
 Garen en Band
 Kousen

Verzending naar Oost- en West-Indië.

Wasch-, Glans- en Strijkrichting „Fortuna”
 Mej. v. d. NEUT — HOEFAKDE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN . . . . . f 0.40	FRONTS . . . . . f 0.18
VESTEN . . . . . f 0.60	BOORDEN . . . . . f 0.15
HALFHEMDEN . . . . . f 0.25	MANCHETTEN p. p. f 0.20
BLOUSES . . . . . vanaf f 0.50.	

Voor geheele wasschen speciaal tarief.
 De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg.

N.V. WIENER & VAN WITSEN
 Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
 35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van
 uitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
 MEUBELN, PIANO'S, BRANDKASTEN,
 KANTOORMEUBELN, enz.

Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134
 (naast Astoria Bioscope)

Hammond School en COPIERINRICHTING
 Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
 (Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
 beleeft aan als oudste inrichting op
 dit gebied voor de levering van correct
 schrijf- en copieerwerk.
 Strengste discretie verzekerd.

MAISON VAN HAL
 Hofleverancier van H.M. de Koningin 103
 Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
 Dameskleeding
 Indische Uitrustingen
 Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

neer men, bij de woorden, tot het begrip dat ze bevatten, wil doordringen.

Maar dan ook op die voorwaarde, en die alleen, zoo niet, dan zal de juichtoon verstommen, zonder echo zijn, dan zullen die woorden blijken te zijn ijdele klanken ten spijt van hunne bedoeling, wij bestemd om te worden vernomen en verstaan door een volk dat al sedert eeuwen, met nauwe banden, schier op elk levensgebied, verbonden is aan die landen van overzee.

Gelijk bij het werpen van een steen in 't water van te voren niet te berekenen valt de omvang van den cirkel, welke dientengevolge aan het oppervlak zich vertoont, zoo ook is van zoodanig eene jubelende getuigenis — want meer dan eene exclamatie — de draagwijdte en diepte niet uit te meten.

Mogelijk — en 't is te hopen — dat ze de ware belangstelling voor Indië, welke hier te lande, naar het oordeel van meest bevoegden, feitelijk nagenoeg nihil is, doet ontwaken na langen doodslaap; de tijd die altijd antwoordt, al wordt het antwoord niet altijd verstaan, zal het leeren, maar in afwachting daarvan moge het Nederlandsche volk het zich nog eens voor gezegd houden dat die Oostersche parel aan Neerland's kroon de schoonste is onder de schoone.

In ons Indië, in Oost en West, ligt een arbeidsveld braak, waarin de kiemen liggen voor de schoonste gewassen, maar dat bij niet of bij onvoldoende bewerking aan atrophie dreigt te niet te gaan, een arbeidsveld in geestelijk en stoffelijk opzicht. Er is daar een tekort aan werkrachten, terwijl ze hier te over zijn; er zijn daar noodig ingenieurs, juristen, geneesheeren, onderwijskrachten, maar ook — bij de snelle ontwikkeling dier wetenschappen — technici en ambachtslieden. Daarom, ouders en voogden en gij allen aan wier zorgen de jeugd is toevertrouwd, indien gij, met hen, staat aan den tweesprong en de beslissing vallen moet naar welke richting gij uw kind of uw pupil voor zijn levensbestemming zult heenwijzen, bedenkt dan dat hij of zij een loonenden en nuttigen werkkring zullen vinden in de schoonste

landen van het heeal — en 't is een vreemde die 't zegt, dus heeft hij een streepje voor — want zij bovendien in 't verkeer met landgenooten een tweede vaderland vinden, zooals reeds zooveel voren hen het daar gevonden hebben.

Laat ook, in deze tijden van nationale verslapping, uwe plichten van staatsburger gewicht in de schaal leggen en zijt indachtig aan de kloeke ware woorden van den stichter dezer vereeniging „Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

v. d. B.

Uit de Pers in Nederland.

In *De Telegraaf* van 13 dezer schrijft een bijzonder correspondent uit Medan over *De Oliepalmcultuur* o.a.:

„Het is merkwaardig, welk een animo er tegenwoordig bestaat voor deze nieuwe cultuur. Tot voor enkele jaren wist men in ons Indië eigenlijk niet, dat er cultuur gedreven kon worden met den palm, die men schier over geheel Indië verspreid vond in de tuinen om de huizen. Een paar jaar geleden echter begon een Belgische maatschappij het eerst kapitaal in een aanplant te beleggen. Aanvankelijk schonken anderen aan deze cultuur geen aandacht. Men vertrouwde het niet erg best en wilde eerst wel eens zien of er behoorlijke resultaten konden worden verkregen. Doch het proefstation der Algemeene Vereeniging van Rubberplanters ter Sumatra's Oostkust deed van zijn belangstelling blijken, door zich onledig te houden met de bestudeering van den palm en zijne eischen met betrekking tot den bodem. Toen de aandacht van dat proefstation door ruwe calculaties gevallen was op de zeer waarschijnlijk grootere rentabiliteit van een cultuur van den oliepalm in het groot, is men de zaak wat nauwkeuriger gaan bezien. Verschillende tabaksmaatschappijen, die vroeger reeds groote lanen op hunne emplacementen

Feuilleton.

Naar den Bromo. *)

De schrijftafeltjes in de modern ingerichte recreatiezaal van het hotel Nongko Djadjar nooden tot schrijven. Behaaglijk in een leeren fauteuil, zit ik voor een dier tafeltjes en laat onder het rooken van een heerlijke Wascana mijn gedachten terugwelen tot mijn excursie, gisternacht in den helderen manschijn.

Ik zag me zelf weer boven op het paard; bibberend, in een winterjas gehuld — een zalige nagedachtenis aan den Hollandschen winter, aan sneeuw en ijs; — had ik de teugels vast. Het paard dat me droeg was frisch, krachtig gespierd. Het bewoog zich voort met een losheid, de beste plekken uitzoekend op den stijlen bergweg om zijn pooten neder te zetten, zonder een moment te aarzelen, zonder zich te storen aan zijn bereider die zelf dacht te beste plaatsen aan te kunnen geven en steeds te vergeefs aan de teugels trok.

De koelies liepen achter me en bespraken de kansen van het weer voor den komenden dag.

Om één uur te paard gestegen, ging ik voort langs de door den regen glibberig geworden wegen, steeds hooger en hooger. Een excursie bij nacht geeft weinig stof tot navertellen, indien zoo'n tocht niet avontuurlijk is. En het avontuurlijke is niet uitgebleven. Ik voelde mij toen als de beroemd geworden Karl May, als Buffalo Bill, als..... zoovele andere stuiverromanshelden die, dit in tegenstelling met mij, het gevaar zochten.

Ik kwam door een schitterend tjemarabosch waar de nachtwind een frissche geur tot me bracht. De boomen staken trotsch hun kale stammen in de lucht. De maan gluurde, als in het oude kinderliedje, door de boomen. Het gaf me een heerlijke winterstemming waarbij ik terugdacht aan den tijd van sneeuwballen gooien en ander wintervermaak; aan den tijd dat ik ineengedoken voor de kachel luisterde naar het loeien van den wind.

Plotseling verbrak het gehinnik van een paard de stilte van dezen heerlijken maannacht, welke kort te voren nog, slechts werd verstoord door het blaafsen van honden, het geklikklak van de paardenhoeven, het murmelen van een snelvlietend stroompje en het geklater van een waterval.

Voestappen naderden. Ik zag me in gedachten omringd door een vreemde horde Indianen, door vreesaanjagende Bedouinen, door ik-weet-niet-wat voor ondiere.

Mijn vrees was ongegrond, Vreedzaam kwamen aangestapt een man en een vrouw, de paarden aan den teugel. Arm in arm, druk keuvelend schrokken zij plotseling door mijn nabijheid. Na diverse plechtplegingen, voorstelling, kwam het uit dat we gedrien op weg waren naar den Bromo. De heer en dame waren afgestapt om van de natuur te genieten, althans zoo zeiden ze. De onderwijzer, — want dat was mijn nieuwe metgezel — maakte zich gedurende de reis verdienstelijk door op bitterkoekjes te tracteerren, handschoenen te leenen, om de vijf minuten zijn vrouw te vragen of ze wel goed zat, etc.

Ver beneden ons doken kleine lichtjes op, „Tosari” zei een der gidsen. We bevonden ons nu op een hoogte van ongeveer 8000 voet. De koude deed zich dan ook danig gevoelen en ik stak meermalen mijn vingers in den mond.

Eindelijk bereikten we den Moengal.

Daar voor ons lag de Zandzee, overdekt door een zwaar kleed van witte wolken, waaruit Bromo en

*) Overgenomen uit de „Javabode”.
 Red. Comm.

PENNOCK-COMPANY
 Huygensstraat 27 Tel. H 6300 • Tel.-Adr.: „Highspeed”

DEN HAAG
BANDOENG

EXPORT van AUTOMOBIEL- en .....
 KOETSWERK-ONDERDEELEN

AUG. SVELKOUL - AMSTERDAM
 SINGEL, HOEK HEILIGENWEG
 Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng

HEERENKLEEDING NAAR MAAT

Indische Uitrustingen

Vraagt geïllustreerden Catalogus.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

...adden beplant met dezen palm, gingen op aansporing en met behulp van 't proefstation er toe over, eveneens te verzamelen, die een beeld zouden moeten geven aan de vermoedelijke levensvatbaarheid van een aanplant in het groot.

Tot op heden zijn er reeds een dertigtal maatschappijen (Hollandsch en Belgische), die een min of meer grote oppervlakte van dezen oliepalm (Eleaes Geiensis) hebben beplant. De groote vraag zit hierin men wel voldoende product verkrijgt om de behandeling van olie zelf ter hand te nemen.

Het mag wel als uitgemaakt beschouwd worden, dat kleine installaties moeilijk rendabel te maken zijn. Een groote installatie echter eischt veel moeite, waaruit volgt, dat men dus ook moet zorgen voor aanplant te hebben, waarvan men veel product verwachten kan. Hoe groot nu precies een aanplant moet zijn, valt natuurlijk niet te zeggen, maar wel kunnen wij aannemen, dat een paar honderd H. A. oliepalmen niet zooveel product kan opleveren, als een goed en loonend bedrijf kan worden opgezet. Het zou dan, omdat men de kosten van een installatie van een modern ingerichte fabriek wil uitsparen — m o e t uitsparen — het product aan andere fabrieken moeten verkoopen. En dan is men op den goeden weg. Het gaat er immers niet om of men van zijn product af kan komen, maar of men er een behoorlijke winst mee kan maken en daarom is het absoluut te ontraden, deze cultuur op het klein te drijven.

Men behoeft men daarvoor op Sumatra's Oostkust niet bang te zijn. Men is daar gewend alles betrekkelijk groot aan te pakken. Maar op Java denkt men niet altijd zoo over, evenals in de F. M. S., waar de Chineezzen direct klaar staan het Europeesch kapitaal te volgen, maar dan op bescheidener wijze en op 'n gebrekkige manier. Daarvoor is o.i. bij de oliepalmcultuur geen gelegenheid en de beste planter zal zich aan deze cultuur niet spoedig laten overhalen.

Dit is voor het Europeesch kapitaal geruststellend. Men zal dan minder bevreesd behoeven te zijn, dat Chineezzen en Inlanders er verwaarloosde aanplantingen op na houden, waarvan ziekten, die daarin gemakkelijker kunnen ontstaan, op de aanplantingen van goed onderhouden ondernemingen overslaan. Zooals men dat bij rubberondernemingen wel geconstateerd heeft. Er is echter nog 'n voorname factor, waardoor het kapitaal met meer gerustheid zich aan deze cultuur zal kunnen geven. Men heeft n.l. dit cultuurterrein reeds wetenschappelijk vóórbewerkt en moeilijkheden als afstanden, waarop de boomen van elkaar behoeven te worden geplaatst (waarbij men bij de rubber, vooral in de eerste jaren, zooveel groote fouten heeft gemaakt) zijn praktisch opgelost. Ook heeft men geen moeite met het verkrijgen van goed plantmateriaal, daar zaden van boomen van een goede variëteit in voldoende mate te krijgen zijn.

Het lijkt niet onwaarschijnlijk, dat binnen niet te langen tijd de geldmarkt in Holland, zoowel als in het buitenland, een beroep zal doen op de beurzen der geldmensen, die zich voor deze cultuur interesseeren. Bij verschillende Hollandsche maatschappijen bestaan althans plannen om een groote uitbreiding te geven aan haar aanplantingen. De Société Internationale de Plantations et de Finance (Sipef) (een Belgisch-Hollandsche maatschappij) deed in het begin van dit jaar reeds van zich spreken en men ziet thans, dat dit concern de hand heeft weten te leggen op een complex van 14.000 H.A. zeer mooie gronden op Sumatra, welke men van plan schijnt te zijn geheel met den oliepalm te beplanten.

In hetzelfde blad lezen wij omtrent *De Indische Belastingwetten* o.m.:
 „Het Indisch budget heeft de laatste jaren steeds grooter tekorten getoond en het was te voorzien, dat drastische fiscale maatregelen zouden moeten genomen worden, om orde te scheppen in den deplorabelen...

zwavel, soms borrelend door de luchtballen.

De onderwijzer die me reeds geruimen tijd tutoyeerde had er spoedig genoeg van en zei „Nu gaan we weer terug. En jij?” Ik vond het niet onverstandig ook mede te gaan en zoo aanvaardden we den terugtocht.

De schoolmeester reed voorop, telkens keek hij om en steriotiep maakte hij de opmerking: „Zeg ik rij toch niet te hard voor jullie, wel?”

Gelukkig hoorde hij niet hoe ik hem verwenschte; we reden n.l. in een allerellendigst sukkeldrafje.

Soms keek hij met een van durf stralend gelaat achter zich. Zijn paard had dan gegaloppeerd en hij was er niet afgevallen.

De terugtocht bij dag was wel zoo mooi als in den nacht.

Dan pas zag men hoe mooi de Oosthoek is. Peileloos diepe ravijnen lagen bezijden den weg. Ver onder ons lagen kleine sawahs waarop menschjes, klein als mieren, vlijtig werkzaam waren. Een bergstroom vloeide uit een spleet in den rotswand en bood een welkome drinkplaats voor de dorstige dieren.

Na afscheid genomen te hebben van mijn reisgenooten kwam ik weder in het hotel terug waar een heerlijk maal me wachtte.

Thans in de recreatie-zaal bekom ik van de vermoeienissen van de trip.

Zij die den Oosthoek niet kennen weten reeds lang dat er een hotel is, hoog in de bergen van waaruit zij de mooiste tochten kunnen maken, waar zij, indien zij dat willen, nieuwen moed kunnen opdoen om den strijd tegen de warmte vol te kunnen houden, en levenskracht kunnen vergaren te midden van de dennen en tjemara's, de rozen, in de Hollandsche lucht onder een Italiaanschen hemel.

AMA NESCIRI.

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE
 CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN PRIMA WAREN.

Bediening aan huis zonder prijsverhoging

MAISON VAN DOOREMAALEN
 MAURITSKADE 75 DEN HAAG TEL. 7147
 Elegante DAMES- en HEERENKLEEDING NAAR MAAT, met en zonder bijlevering van Stof.

Het Colbert-Costuum van Engelsche stof en zeer goed passend, leveren wij direct uit den voorraad à f 60.—.

Wij sluiten hoogst voordeelige Abonnementen

Naamlooze Vennootschap
BRANDSTOFFENHANDEL
 V/h F. BREURE & ZOON

Waldeck Pymontkade 88
 Telefoon H. 1880 - H. 3331
DEN HAAG
 Bevelen ons beleeft aan voor levering van alle soorten

Brandstoffen

Stookt onze 1ste soort ZWARE TURVEN EN TURFBRIKETTEN

N.V. MEUBELFABRIEK
 V/h LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Japigten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
 'S-GRAVENHAGE

BALANSCONTROLE
BELASTINGZAKEN
INRICHTEN EN CONTROLEEREN
VAN ADMINISTRATIES

H. A. VERHEIJ
 LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17
 TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

Adverteeren doet verkoopen.

...ch waar licht. De in de onderlichte winter-tijd van ak; aan luisterde

...n paar lke koe niet bla-paarden-stroomp

...edachten n, door niet-wa

...kwamen den aan shrukken e plicht- we ge-heer en- genieten, want dat edurende tractee-uten zijn

...Tosari op een leed zich len mijn

...door een romo en

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL
 Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017

Licht, Kracht, Verwarming, Schel- en Telefoon-Installatiën.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve **GOED BROOD**

wordt U een dividend

van **5 0/0** gewaarborgd.

124

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND”

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738

2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electriche Ornamenten, enz.

Baden, Geysers, Waschtafels.

61

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:

**AU BON
MARCHE**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

J.R.9

101

Adverteeren doet verkoopen.

De leukste **DANSVONDJES** organiseert men met een „His MASTER'S VOICE” **GRAMOPHONE.**
Enorme keuze platen bij: **WILLEM SPRENGER.**
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46. Tel: 3778. DEN HAAG.

belen toestand van de Indische financiën. Dat daarbij op de suikerproducenten zou worden losgetrokken, lag voor de hand, reeds jarenlang is het suiker-„kapitaal” het doelwit van Indië's agitatoren, terwijl dezen met te meer kracht konden optreden, omdat de conjunctuur voor dit product inderdaad buitengewoon gunstig is en alle redenen bestaan voor het Indisch gouvernement om zich een belangrijk deel dezer conjunctuurwinst toe te eigenen. Dit zou misschien ook van de zijde der ondernemingen niet op groote bezwaren behoeven te stuiten, omdat zij bij de huidige conjunctuur niet zulk een overwegend belang hebben, want na de noodige extra bedrijfsversterkingen, moet het leeuwendeel der extra-winst tot uitkeering geraken, waarbij de ondernemingen als zoodanig niet in het bijzonder gebaat zijn, terwijl men toch in gemoede niet kan beweren, dat aandeelhouders jaarlijks 50 tot 100 pCt. dividend toekomt als risicodekking. De zeer groote winsten, die in zoo hooge mate de begeerte van den fiscus hebben opgewekt, veroorzaakten voor de onderneming als zoodanig groote nadeelen, omdat zij er toe leidden het bedrijf blijvend extra-lasten op te leggen, ten gevolge van tijdelijk extra-winsten. Maar ook dit zou misschien nog niet zoo ernstig zijn, indien de suikerproducenten niet vaak systematisch hun belangen door het gouvernement veronachtzaamd zagen. Men behoeft slechts een blik te werpen in de verslagen der Handelsvereniging „Amsterdam”, waarin jaar op jaar klachten worden geuit over gebrek aan medewerking, en erger, van het inlandsch bestuur. Indien dus, meenen wij, van de zijde van onze regering er in Indië op werd aangedrongen de cultuuren op alle mogelijke wijze te bevorderen en alle maatregelen tot onbelemmerde bedrijfsuitoefening te waarborgen, dan zou men daarvoor ruimschoots een compensatie voor extra-lasten hebben gegeven. Vaak botsen tegen elkaar in, de oude compagnie-geest van vele kapitalisten, dat Indië en de inlanders er zijn om de Hollanders, als zij in Indië komen, binnen een paar jaar rijk te maken, en de onrijpe politiek van het gouvernement om aan de eischen van den tijd tegemoet te willen komen, door recalcitrant tegenover de bedrijven te zijn en vaak het onmogelijke er van te vergen.

De vraag of er reden bestaat om de cultuuren zoo zwaar te treffen als blijkens de voorgestelde belastingen in de bedoeling ligt, kan op tweeërlei wijze beantwoord worden. De steeds wassende uitgaven van het budget kunnen, evenmin als dat in het moederland en zijn gemeenten het geval blijkt te zijn, door bezuinigingen gekeerd worden; reeds werd in het voorloopig verslag op de bovenstaande belastingwetten de aandacht gevestigd op de 50 miljoen, die het volgend jaar noodig zullen zijn voor de salarisherziening der ambtenaren, die men niet tegen kan houden, nu er toch al zulk een schaarschte aan personeel in Indië bestaat en de stijging der salarissen in de particuliere bedrijven, de goede krachten gemakkelijk weglukt. Niets ligt meer voor de hand, dan dat men dus poogt om de groote tekorten te dekken uit de natuurlijke rijkdommen van het land, die het zichtbaarst in de niet-inlandsche cultuuren gerealiseerd worden. Maar aan de andere zijde dringt zich de overweging op, dat die realisatie slechts mogelijk is, indien de bedrijven geschikt kunnen blijven kapitaal aan te trekken en een product tegen kostprijs voort te brengen, waarmede zij op de wereldmarkt concurreeren kunnen. Het lijkt twijfelachtig of de ontworpen belastingen wel voldoende rekening met een en ander houden.

In Economisch-Statistische Berichten schrijft A. V. over „De daling van den Suikerprijs” een uitvoerig artikel. De schrijver wijst er op, dat Cuba-suiker in Februari 10 cent per lb. noteerde, in Mei tot 23.57 cent werd opgedreven, en thans tot 7.76 cent is gedaald. De geweldige prijsverheffing in het voorjaar was toe te schrijven aan een besluit der Cuba-planters, om met het oog op een vermindering

der oogstraming hun prijzen successievelijk te verhoogen.

Tenslotte besloten zij hun restant-oogst niet beneden 24 cents te verkoopen, gelijkstaande met ongeveer f 90 per picol, resp. f 145 per 100 K.G., hoewel geen het tienvoudige was van den prijs van vóór den oorlog en dus een hongersnood kon worden genoemd. Niet alleen was deze actie der Cuba-planters zeer onsympathiek, maar zij was ook dom, want de Amerikaanse importeurs en raffinadeurs voorzagen zich toen van groote kwantiteiten tot lagere prijzen in andere productielanden, vooral op Java.

Nadat op deze wijze de meest nijpende behoefte gedekt was, had men in Amerika Cuba niet meer zoo noodig. Men kocht verder alleen mondjesmaat bij tengevolge der hooge prijzen verminderde consumptie, zoodat verkoopers, die suiker aan de markt brachten, met telkens lagere prijzen genoegen moesten nemen.

Het doet onder die omstandigheden eigenaardig aan, artikelen te lezen, waarin de Cubaplanters als de verdrukke onschuld worden voorgesteld, wien door de Amerikaanse raffinaderijen het vel over de ooren wordt gehaald. De plaats gevonden daling is gewettigd, doordien de enorme rijzing die erin vooraf is gegaan, ongemotiveerd is geweest. Anderzijds is het echter een feit, dat de zichtbare voorraad aanmerkelijk kleiner zijn dan die der laatste twee jaren, terwijl de aanstaande wereldoogst, alhoewel iets grooter geraamd dan de laatste, toch niet meer zal opleveren dan noodig is voor een redelijke consumptie. De positie voor het artikel suiker mag derhalve als krachtig worden beschouwd, mits te hooge prijzen de consumptie niet tegenhouden.

Wat de Java-campagne betreft, meent de schrijver, dat het een fout van de V. I. S. P. is geweest, Superior in te zetten op de hooge basis van f 50 per picol. Voor een combinatie van verkoopers is het veel moeilijker dan voor afzonderlijke producenten, om den verkoopsprijs geleidelijk te moeten verlagen, daar dit deprimeerend op de koopers werkt.

Welke ook de gunstige resultaten van de Vereeniging der Suikerproducenten op Java tot dusver moge zijn geweest, voor 1921 zouden reeds vele miljoenen picols tot omstreeks f 40 aan solide koopers verkocht zijn geweest, indien ieder producent zelfstandig had kunnen handelen. Er schuilt een groot gevaar in 't gevoel van macht, dat onwillekeurig iedere groote combinatie bezielt; dit hebben de gecombineerde Cuba-planters onlangs ervaren.

De prijs van 7½ cent, waartoe Cuba-suiker dezer dagen verhandeld werd, staat gelijk met ongeveer f 50 per 100 K.G. resp. f 30 per picol. Ook op deze basis, besluit de schrijver zijn artikel, zijn aan de Java-suikercultuur nog zeer groote winsten verrekend, zoodat er voorloopig geen onrust in suikerkringen behoeft te bestaan.

* * *

In de (groene) Amsterdammer heeft dr. J. C. Koningsberger een artikel over „De Indische Volksraad” geschreven, waarin deze oud-voorzitter van dat college o.m. zegt:

„De Volksraad is reeds dadelijk geworden tot een lichaam van groote beteekenis in de staatsinrichting van Nederlandsch-Indië. En wel om twee redenen.

Ten eerste lag er een uitgestrekt arbeidsterrein verscholen in hetgeen reeds dadelijk omtrent den Volksraad werd bepaald; inzonderheid leidt de behandeling der koloniale begroting en het uitroemen van advies daarover tot mogelijkheden zonder tal. Tweemaal 's jaars bestaat de gelegenheid het Regeeringsbeleid te bespreken, inlichtingen er over te vragen, en naar bevind van zaken, opgebrachte posten te wijzigen en nieuwe posten op te brengen. Voorts is het recht om de belangen van Nederlandsch-Indië en zijn bewoners voor te staan bij Kroon, Staten-Generaal en Landvoogd niet anders dan een recht van petitie, waardoor de Volksraad alle mogelijke onderwerpen binnen den kring van zijn bevoegingen kan brengen.

De tweede reden ligt in het zelfbewustzijn en de cordaatheid, die van het eerste oogenblik het op

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

Firma L. J. C. BOUCHER

Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel
's-Gravenhage - Noordeinde 64c

Specialiteit: voor het samenstellen
van Leesportefeuilles

Advertentie-Bureau

Zeebaboe's en Jongens

beschikbaar.

303

te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden

Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

men van den Volksraad hebben gekenmerkt, waar-
 hij dadelijk de wegen gevolgd en de werkmethode-
 ren heeft, die bij formeele Parlementen gebrui-
 kelijk zijn. En zoowel tegenover eene Regeering, die
 niet in alle deelen verdacht was, als in een
 menleving, welke verwachtingen allerminst hoog
 gespannen, heeft hij zich daardoor onmid-
 delijk en stormenderhand een positie weten te ver-
 weren, waarvan noch wetgever, noch begiftigde, ooit
 gedroomd. Een positie, waarin hij zich des te
 makkelijker heeft kunnen handhaven, omdat hem
 de zijde van den eerste geen ernstige tegenstand,
 die van den laatste niteraard slechts krachtige
 gesteun werd geboden. Een en ander ongetwijfeld
 een gevolg van de omstandigheid, dat optreden en
 werkwijze van den Volksraad, behalve door de beide
 vernoemde eigenschappen, ook door een behoor-
 liche mate van degelijkheid werden gekenmerkt.

Was het oorspronkelijk de bedoeling, dat voorjaars-
 zitting samen niet meer dan een tiental
 leden in beslag zouden nemen, het bleek al spoedig,
 door die werkwijze de behandeling der begroting
 reeds een langeren duur vereischte. Waar
 naast de begroting allerlei andere aangelegen-
 heden, deels door de Regeering, deels door de leden
 sprake gebracht, de aandacht vereischten, was de
 Volksraad in het eerste jaar van zijn bestaan niet
 minder dan vier, in het tweede jaar zelfs vijf maan-
 den bijeen.

De leden van den Volksraad vormen een zeer hete-
 rogeen geheel. Onder de inlandische leden zijn de
 meesten van Java afkomstig, doch ook Atjeh, Mid-
 en Zuid-Sumatra, Amboina en de Minahassa
 zijn vertegenwoordigd, terwijl naast mannen van vor-
 derijken bloede, anderen van zeer eenvoudigen huize
 plaats vinden. Onder de Europeesche leden vindt
 men zoowel ambtenaren van hooger en lager rang,
 invloedrijke personen op het gebied van land-
 bouw, nijverheid en scheepvaart, en wederom ande-
 re bepaalde richtingen op maatschappelijk of
 wetenschappelijk gebied vertegenwoordigen. Eindelijk zijn er
 ook Chineesche leden en één Arabisch lid.

Bestond aanvankelijk eenige vrees, dat bij een zoo
 uiteenlopende samenstelling de onderlinge samenwerking en
 wederzijdsche verhouding zou te wenschen overlaten, dat men
 niet goed zou kunnen of willen begrijpen en
 als gevolg van een en ander, de Volksraad min-
 der goed aan zijn doel zou beantwoorden, de praktijk
 heeft aangetoond, dat deze vrees ten eenenmale on-
 gegrond was. Vooral aan onderlinge waardeering,
 omnisbare factor voor het bereiken van goede
 resultaten, heeft het tot heden niet ontbroken.

De Indische Regeering heeft den Volksraad in
 gelegenheid gesteld het hoogste peil van ontwik-
 keling en invloed te bereiken, dat binnen de, door
 wetgever gestelde grenzen, mogelijk was. Zij
 heeft daarbij steeds gestreefd naar samenwerking en
 voortdurend contact, het laatste o.a. door de vorming
 de zogenaamde Schakelcommissie, die is sa-
 mengesteld uit de drie afdeelvóorzitters en de
 vóorzitters der verschillende partijen (samen acht
 personen), welke commissie ook buiten de zittings-
 perioden kan bijeenkomen met de Regeering, die
 op die bijeenkomsten meestal doet vertegen-
 woordigen, te allen tijde in gedachtenwisseling
 en vooral nuttig werkt ten aanzien van de
 voorbereiding en de bespoediging der behandeling
 nieuwe aangelegenheden. Verder heeft de Re-
 geering zich bereid verklaard, schriftelijke vragen
 de leden in ontvangst te nemen en, voor zoo-
 verre Haar dat mogelijk is, te beantwoorden, terwijl
 verschillende faciliteiten, zooals vrij ver-
 keer op de Staatsspoorwegen, werden verleend aan
 die, in verband met hun mandaat, zich plaat-
 sen van het een of ander op de hoogte wenschen te
 stellen.

De vergaderingen van den Volksraad worden bij-
 woonend door een daartoe aangewezen hoofdamt-
 be, in den regel den betrokken Departements-
 die namens de Regeering toelichtingen ver-
 oeffent betreffende het onderwerp, dat in behandeling
 Betreffen die toelichtingen het algemeene regee-

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebius-singel 1a, Tel. 195

ringsbeleid of andere zaken, die niet een bepaald
 Departement aangaan, dan worden zij gegeven door
 den „Regeeringsgemachtigde voor algemeene za-
 ken”, een nieuwen ambtenaar, wiens betrekking
 eerst ten vorige jare, en voorloopig tijdelijk, werd in-
 gesteld.

De algemeene verwachting is, dat de Volksraad van
 steeds grooter beteekenis zal worden in de staats-
 organisatie van Nederlandsch-Indië, dat hem steeds
 ruimer bevoegdheden zullen worden toegekend en
 dat hij ten slotte tot een formeel parlement zal uit-
 groeien. Over het tempo, waarin dit groeiproces zal
 plaats hebben, bestaat uit den aard der zaak veel
 verschil van inzicht.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De wereldoorlog van een Confucianistisch standpunt.

In de *Java-Bode* geeft de heer H. Borel een korte
 beschouwing over een brochure van dr. Lim Boon
 Keng, waarin deze den wereldoorlog beziet van een
 Confucianistisch standpunt.

Wij ontleenen er o.m. aan: Het kan zijn groote
 nut hebben den laatsten wereldoorlog eens te bekijken
 uit een ander standpunt dan het Westersche, dat
 meestal een politiek en materieel is, en dr. Lim's
 brochure geeft daartoe gelegenheid. Maar het on-
 schatbare er van is dat in dezen Chineeschen lite-
 rator Oost en West, die men onvereinigbaar dacht,
 vereenigd zijn.

De wereld zal voortdurend met oorlogen en bloe-
 dige catastrofes bedreigd blijven, zoolang politiek,
 zoolang ook economie en ethica gescheiden en zelfs
 tegenovergesteld blijven. Toen president Wilson dit
 voelde en uitte, deed hij, zooals dr. Lim aantoon-
 t, niets anders dan uitspreken, hetgeen eeuwen vóór
 Christus de grondslag was der Confucianistische
 filosofie.

Er liggen achter de groote wereldgebeurtenissen
 geheel andere dan economische of politieke oorzaken,
 al kennen wij deze geestelijke krachten niet in de
 empirische intellectuele wetenschap. Al hetgeen
 thans zoo nieuw schijnt in de idee van een Volken-
 bond, was reeds lang in de Confucianistische filoso-
 fie vooropgesteld. Immers dr. Lim terecht
 schrijft, „Confucianisme stelt twee groote principes
 voorop: ten eerste de Eenheid van het menschelijke
 ras en ten tweede de universele validiteit van de wet
 van Rechtvaardigheid. Ware beschaving is daarom
 een geïncorporeerde Eenheid, alle naties omvattend,
 en den trouwen dienst vereischend van elk individu.
 Opdat echter zulk een opvatting van de morele orde
 van de menschen-maatschappij verwerkelijkt kan
 worden, is het essentieel, dat ethische opvoeding
 universeel worde.”

En ziehier, vervolgt de heer Borel, de wondeplek
 van het Europeesche onderwijs. Op onze Hoogere
 Burgerscholen en aan onze Universiteiten wordt de
 jeugd intellectueel getraind en de intellectuele
 energie tot de hoogste spanning opgevoerd om haar
 geschikt te maken voor een bitteren „struggle for
 life”. Maar hoe te leven, ik bedoel inwendig, ethisch-
 moreel te *leven*, dat leert men u er niet. Met een vol-
 gepropt verstand staat het jongmensch, uit een
 ethisch-moreel oogpunt, hulpeloos in het leven;
 carrière maken, een positie veroveren, geld verdie-
 nen, dat wordt het doel, meer niet, en zoolang dit
 aanhoudt, zal steeds de „rechtvaardigheid” in het
 gedrang komen.

„Ware beschaving”, schrijft dr. Lim, „volgens
 Confucianisme, is de langzame, maar zekere reali-
 satie van de goddelijke idealen van Recht en Waar-
 heidsliefde in de menschelijke gemeenschap, het vol-
 maken van het Koninkrijk van God op Aarde”.

Beschaving bestaat niet in auto's, aëroplanes,
 spoorwegen, handel en industrie alleen, schrijft de

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade, 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

THE PH. VAN OMMEREN
CORPORATION OF NEW-YORK
New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinostreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne
verstreckt door

190

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschnittfabriek

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG

bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschnitt,
Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

319

Naamlooze Vennootschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: Koninginnegracht 1°.

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

173

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's ... ..

Dag en Nacht geopend

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146

's-GRAVENHAGE

329

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Adverteeren doet verkoopen

N. LOEB - DEN HAAG

NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING

OP TERMIJNBETALING

173

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
 Haagsche Bosch Den Haag
 Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Dinners en Partijen

Kegelbanen Tennisbanen
 Oprijlaan met Garage

= Indisch Restaurant =
Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 · DEN HAAG · Tel. 4882

Uitzending van Dinners

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Dinners en Soupers.

135 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

„Twed”
 Hollandsch-Indisch Restaurant
 en Tearoom

Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
 DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12-8

Hollandsche
 .. en Indische Tafel ..

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

heer Borel. Men neme goed in zich op wat dr. Lim nog meer zegt:
 „Het principe van het handhaven der onafhankelijkheid en integriteit van nationalistes is het eerste axioma van Confucianistische politiek. Confucianisten gelooven hieeraan in spijt van actueele resultaten der geschiedenis, door het militarisme teweeg gebracht, omdat zij gelooven dat er een moreele kracht is, het menschelijk noodlot vormende, dat de dingen ten slotte recht zal zetten. Apart van de voorbijgaande en schiftende betrekkingen van dingen en personen is er een Wet van Rechtvaardigheid, met betrekking waarop de menschelijke ziel geleid wordt op wegen, niet verklaarbaar door ons intellect,..... zoodat in volkomen vertrouwen op de triomf van Rechtvaardigheid de confucianist met gelijkmoedigheid de golven van opkomst en verval, die de opkomst en het ondergaan van naties in zich sluiten, kan gadeslaan, al den tijd wetende dat het leven geen ijdelheid is, en een roemrijke toekomst ons na den storm wacht.”

Die Wet van Rechtvaardigheid nu, vervolgt de heer Borel, is zoo goed als onbekend in onze politiek en diplomatie. Zelfs na dezen wereldoorlog gaan politiek en diplomatie dóór met schipperen en knoeien en draaien en intriguieren achter de schermen, alsof die Wet niet bestond.

De heer Borel behandelt de interessante brochure van dr. Lim Boon Keng slechts in hoofdzaak. Dr. Lim is in onze koloniën in Chinese kringen zeer bekend, daar hij een der voormannen is geweest van de Jong Chinese beweging in Ned.-Indië en den stoot heeft gegeven tot de organisatie van de Tieng Hwa Hwee Kwan scholen.

Ethiek in de cultures.

Het Soer. Hbl. geeft een relaas betreffende de pogingen van de suikerfabrieken Gesiekan en Gondang Lipoero — (administrateurs resp. de heeren Hofland en Schmutzer) — om den Inlandschen werkman te helpen.

Op Gesiekan werd gesticht de verg. „Mardi Rahardjo”, die ten doel had de behartiging der geestelijke en stoffelijke belangen van de leden, in casu het werkvolk der onderneming. De administrateur gaf er de helft aan van zijn tijd, de werkracht van zijn personeel; de directie gaf het geld.

Hij liet voor het volk een passaar bouwen tot bevordering van den handel; hij stichtte een coöperatieve toko om de menschen aan goedkope artikelen te helpen; hij liet een begin maken met de verbetering der woningen; hij liet goedkoop rijst distribueeren; hij liet lezingen houden, zorgde voor een vergaderlokaal, een spaarbank.

De in het groot ingekochte goederen van de Coöp. toko werden met een tikje verlies, door de onderneming gedragen, aan de bevolking verkocht. Men begon met de verbetering der woningen van 30 personen, met geen ander gevolg dan dat honderden hoogst ontevreden werden. Hij liet de rijst per wagon van elders komen en verkocht ze zoo goedkoop aan de bevolking, dat er een f 1000 per wagon op werd toegelegd, door de onderneming. Hij zorgde er voor dat de inleggers op de spaarbank twaalf procent van hun geld kregen. Bovenal: de loonen werden, vergeleken met 1919, met 100 % verhoogd; de betaling voor meerderen arbeid enz. werd met 80 % verhoogd.

Hij zorgde ook voor de geestelijke belangen door het doen houden van lezingen, en voor de lichamen, doordat hij tweemaal per week gratis polikliniek liet houden op Magoewo en Gesiekan, en salvarsan insloeg.

Zoo kreeg de bevolking alles: meer geld, goedkoop voedsel en kleeven, betere huizen, tot gratis schurftzalf en salvarsan; zij had slechts te accepteren, te slikken. De bevolking behoefde niet goed te doen, zij behoefde zich slechts goed te laten doen. Het eenige wat dit deel van het ontwaakte en van nieuwe ideeën zwangere Oosten werd gevraagd was: werk niet tegen.

Er werden tienduizenden guldens aan de uitvoering van al deze goede plannen besteed.

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes-170

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden, Rustige ligging.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Natuurlijk waren er menschen, „ervaren”, nuchtere collega's, die hun pikol bittere desillusies hadden verwerkt, en die het hoofd schudden en voorspelden, dat het mis zou loopen.....

Natuurlijk zijn er, nu het misgelopen is, nog veel meer, die altijd wel gedacht hadden dat het mis moest loopen..... Want het is inderdaad misgelopen.

De Fabrieksbond wist in zeer korten tijd een massa leden te winnen en men stookt op tot staken. Geen sprake van medewerking, van verbetering van den geest... niets... niets. Waar de bevolking aan zonder goedkope padi werd geholpen, werd ze aan de Chinese opkoopters verkocht; de geneesheer constateerde dat sinds de verhooging der loonen, de venerische ziekten zich uitbreidden, dat het drankmisbruik toenam enz.

Het N. v. d. D. noemt dit allemaal feiten, die de man der realiteit niet verbazen, doch die op den idealist, den ethicus te goeder trouw hoogst onnuchterend werken. Vooral waar hier geen ethiek werd gepleegd door bureau-menschen, doch door practici, die onder de gunstigste omstandigheden konden werken. . . . .

De Deli Crt. wijst er op dat het mogelijk is dat de proefneming verkeerd is opgezet, ondanks de practischen aard van de proefnemers of dat er een te veel aan ethiek is geproduceerd, waardoor de proef tot mislukking was voorbestemd. Een zieke kan geen stevige pot boerenkool of hutsput verdragen, waar een kalfscotelet met compôte hem zeer veel goed zou doen. Het blad wil door onbekendheid met de feiten en omstandigheden, niet beweren dat hier foutief gewerkt is, doch het wil waarschuwen tegen het gevaar van te generaliseeren, zoowel uit de mislukte, als uit andere geheel of gedeeltelijk geslaagde proeven.

Maar vooral wil het blad er tegen waarschuwen om meer te verwachten van de „opheffing” van den Inlander dan redelijk is, gelet op zijn traditie, zijn omgeving en zijn ontwikkeling. En dat geldt niet alleen voor den Inlander, maar voor allen socialen arbeid, wáár ter wereld ook.

Alle overhaasting schaaft, dat blijkt uit de ervaringen van de laatste jaren in Europa, waar verhoging der loonen, vermindering van den arbeidsduur evenzeer drankmisbruik en de verspreiding van venerische ziekten in de hand hebben gewerkt.

Vraag naar de teleurstellingen, die nobele zielen als Van Marken, Karl Zeisz en Ernst Abbe ondervonden hebben in hun pogingen tot opheffing van den arbeider, maar let ook op de schoone resultaten, die zij geboekt hebben. Is niet van Van Marken, den practischen filantroop, het devies afkomstig: „Als wij de menschen behandelen alsof zij waren gelijk zij behoorden te zijn, dan brengen wij hen daarheen, waar zij te brengen zijn.”

Het blad besluit: Het is natuurlijk te betreuren dat menschen als de heeren Hofland en Schmutzer zulke teleurstellingen hadden te ondervinden, maar nog voor de samenleving in het algemeen, dan voor hen persoonlijk. En wanneer zij inderdaad de menschen zijn, waarvan hun daden getuigen, dan zullen zij zeer gemakkelijk over die teleurstellingen heen komen en in het eind toch bereiken wat zij zich voorstelden, zij het misschien op andere wijze en langs anderen weg. En zij zullen de voldoening smaken van pioniers en baanbrekers te zijn op een nog veel te weinig betreden gebied.

Wat zij betaald hebben, dat is het onvermijdelijke „leergeld”.

Deli in deining.

Men moet zich rekenschap geven van de overheerschende beteekenis der Deli-Spoor voor het Cultureel gebied der Oostkust van Sumatra, om te beseffen wat een staking bij zulk een vervoeronderneming met zich brengt. De Deli Spoorweg Mij. is de machtigste aanvoerster van materialen en levensmiddelen en de machtigste afvoerster van de producten des lands, en van al wat wordt aan- en afgevoerd gaat verreweg

„DE BIJENKORF”

:: Lunch- en Tearoom ::
 Koude- en Warme Schotels

WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Adverteeren doet verkoopen.

Tel. 4060
Haag - **MAISON VAN RIJN** Meer malen BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd

Dinners à f 1.— Vleesch Groenten Aardappelen	Dinners à f 1.12 Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Dinners à f 1.70 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
24 diners à f 1.— f 23.— 24 diners à f 1.70 f 39.—
24 porties soep . . . f 5.—
Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
f 2.50 p. couvert.
Menu op aanvraag verkrijgbaar. 220
Verzoeker bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

grootste deel over het traject, dat de hoofdstad Medan, knooppunt der honderden kilometers-lange lijnen, met de voornaamste havenplaats Belawan verbindt. Zoodat stopzetting van het goederenverkeer vooral een ophooping van goederen op de Medan-Belawan-lijn en haar beide eindpunten beteekent. Stopzetting van het goederenvervoer beteekent echter eveneens onthouding van den toevoer van levensmiddelen aan uitgebreide nijverheidsgebieden met duizenden en duizenden Oostersche werklieden, voor een groot deel behoorende tot de heffe van hun volk. En uit dien hoofde kan een staking worden een onberekenbare ramp.

De staking is begonnen onder het ongeschoolde Inlandsche personeel: de spoorkoelies. En wel geheel overhoeds. Ze heeft zich daarna met verontrustende snelheid meegedeeld aan het Inlandsch beambtenpersoneel, zoodat heel het bedrijf met Europeesch personeel moet worden gaande gehouden. De staking raakt ook den dienst der telefoon, een onderneming van de Deli Spoor, en hiermede is dus een in wezen niet minder publieke dienst dan het verkeersbedrijf zelf, tot stilstand gebracht.

Het is zelfs de vraag of het in Deli bij de spoorstaking zal blijven. Men vreest dat straks de beweging naar de contractkoelies op de ondernemingen overslaat. Ook is er sprake van een sympathiestaking bij de Atjeh-tram. En wanneer het inderdaad zover zou komen, is voor de Oostkust het leed niet te overzien.

Het bovenstaande, ontleend aan *De Loc.*, zal wellicht meer dan de telegrammen dit konden doen, een denkbeeld geven van de beteekenis der gebeurtenissen, die wij van hier uit de telegrammen volgden.

geboorteland is. De tegenwoordige geïmporteerde jongelui zijn vrijwel allen idealisten, die met de wonderbaarlijkste begrippen in Indië aan wal stappen, om steeds teleurstellingen te ondervinden. Velen worden zelfs revolutionair door de groote desillusie, waarvan overschatting de oorzaak is. De sociaal-democratische bewegingen zijn zuiver uit Holland en zijn dus zuiver geïmporteerd.

UIT DE INDISCHE PERS.

De Westkust van Sumatra. Het jongste bezoek van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië naar de Westkust van Sumatra heeft aan de Redactie van de *Oetoesan Melajoe* in haar nummer van 21 Juli 1920 eenige beschouwingen in de pen gegeven, waaraan het navolgende is ontleend.

Volgens de meening van die Redactie had deze reis eene belangrijke beteekenis, omdat daarin ook de Algemeene Politiek werd gemengd.

De steenkolenvoorziening toch is op dit oogenblik een wereldbelang en aangezien dat brandmateriaal te Sawah Loento aanwezig is en de Regeering de mijnen daar zelve exploiteert, was het duidelijk dat de Landvoogd, die een open oog heeft voor hetgeen ons in de toekomst te wachten staat, bij zijn bezoek aan Sawah Loento meer dan buitengewone belangstelling aan den dag legde.

Bij eene eventuele botsing tusschen Amerika en Japan, die algemeen in de toekomst wordt verwacht, kunnen die steenkolenmijnen misschien een groote rol spelen, wanneer Japan, dat over geen steenkolen van goede kwaliteit beschikt en niet in staat is Aziatische en Europeesche steenkolen machtig te worden, zijne belangstellende aandacht op de Sawah Loento-steenkolen vestigt.

Die Japansche belangstelling behoeft niet in de verbeelding onzerzijds te bestaan.

In het afgelopen jaar deelde de *Oetoesan Melajoe* onder anderen het een en ander mede over den Japanschen journalist, den heer B. Hioniokari, van het Japansche nieuwsblad *Osaka Mainichi*, die van Japan te Singapore aankwam en toen via Palembang en Benkoelen de hoofdplaats Padang bezocht, alwaar hij de Redactie van de *Oetoesan Melajoe* ontmoette en van haar inlichtingen met betrekking tot de geschiedenis van het land ontving. Na Padang bezocht hij de eilanden Java, Borneo, Celebes en Nieuw-Guinea en keerde van daar naar Japan terug, in zijn rapport aan de Redactie van de *Osaka Mainichi* belangrijke gegevens verstreckende over land en volk en verhoudingen in de streken, welke hij had bezocht.

Dat de toongevende leiders van de Japansche buitenlandse politiek daarvan met de hoogste belangstelling hebben kennis genomen, spreekt van zelf.

Tijdens den grooten oorlog tusschen Rusland en Japan schijnt de Japansche Regeering er reeds over gedacht te hebben, om, wanneer het steenkolengebrek te nijpend werd, dit brandmateriaal te betrekken van Sawah Loento en door het zenden van Japansche werkkrachten de productie op te voeren.

De Nederlandsche Regeering had in verband daarmee het plan opgevat, om van uit Solok, via Tjoepak, Talang, Goegoek Soebang en Paoeh naar Telok Bajoer een tweede spoorwegverbinding aan te leggen met Sawah Loento, doch daarvan is niets gekomen, omdat het heette dat de Sawah Loento-steenkolen van veel minderwaardiger kwaliteit waren dan de Engelsche steenkolen.

Hetgeen niet wegneemt dat als Japan geen Engelsche steenkool, om welke reden dan ook, kan krijgen, het zeer gaarne genoegen zal nemen met de steenkolen van Sawah Loentosche kwaliteit.

De Redactie van de *Oetoesan Melajoe* gebruikt deze gelegenheid om nog eens de aandacht te vestigen op het reeds vroeger door haar aangeprezen denkbeeld om Pagar Roejoeng aan te wijzen als zetel van den Gouverneur, bij aldien tot het in het leven roepen van een Gouvernement van Midden-Sumatra wordt besloten.

Zooals bekend, zou dat gouvernement de Westkust

Restaurant VAN DER PIJL
147 PLAATS 18 :: LA HAYE
MAISON DE PREMIER ORDRE
Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
111 „Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
106 geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble
WILLY HONSBEEK & Co

Restaurant SAUR, den Haag
123 Lange Houtstraat, hoek Voorhout.
Dejeuners, Dinners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447.
137
Hotel de Bellevue
Bezuidenhout 15
's-GRAVENHAGE

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
163 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Jafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

Z H B
ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG
Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50
Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren
Z H B

„Indische jongens” in de suiker.
Wij ontleenen o.m. aan een schrijven van den administrateur der St. Klampok (Banjoemas) aan de directie, opgenomen in *Onze Stem* en in *De Loc.*: Door sommigen is de meening toegedaan bij de keur tot aanneming van volbloed Europeanen over te gaan en worden deze dikwijls liefst uit Holland geïmporteerd. Dit is volgens mijn bescheiden meening een zeer verkeerd systeem en bovendien een zeer onaanvaardbare politiek. Door het aanstellen van zulke Europeanen wordt de afstand tusschen Javaan en Europeaan steeds grooter, terwijl het wantrouwen en de rassenhaat er zeer door bevordert wordt. Bovendien heeft men een grooteren vijand bijgekregen, al de hier geboren Europeanen. De bloei van de „Insulinde” heeft zijn ontstaan in hoofdzaak aan te danken, waardoor zij thans gloedrood is geworden.

De suikerindustrie is wel op een wetenschappelijke basis gebouwd, doch moet een ieder met mij instemmen dat de resultaten eener fabriek afhangen van den beheerder en zijne geëmployeerden. De resultaten van den aanplant hangen in hoofdzaak af van de wijze, waarop de persoon zich met het volk verhoudt en van het respect, dat het volk voor den geëmployeerde heeft. Hiervoor moet hij zijn Inlandsche werklieden zuiver spreken en op de hoogte zijn van de taal. Iedere Indische jongen met gezond verstand en behoorlijke middelbare opleiding, voldoet aan de hoogste eischen, zoowel in de fabriek als in den aanplant.

Het geheele personeel van Klampok op drie na, bestaat uit Indische jongens van wie ik nooit in Holland zijn geweest. De hoofdmachinist en chef van het elektrische bedrijf zijn absoluut praktijk-mannen en zijn in Holland geweest. Geheel verbrande elektrische motoren (de fabriek wordt electrisch gedreven) worden hier hersteld. Op geen enkele fabriek met Europeesche gediplomeerde werkkrachten worden de installationswerken in zoon mate doorgevoerd als hier: dit wordt door technische bureaux erkend. Op Calibagor, welke het hoogste rietproduct maakt van Java, zijn de tuingeëmployeerden echte Indische jongens.

Het komt dus hierop neer, dat wij de Indische jongens niet in een hoek moeten duwen, terwijl juist die jongens het meest tevreden zijn, omdat Java hun

Pension „Nieuw Panorama”
Parkweg 15 Scheveningsche
Telef. Schev. 467 Boschjes. 89
Eerste Rang Familie-Pension
Winter en Zomer geopend. Prima Keuken.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafraichissements 185
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

ELECTR. KACHELS

K. F. HENNEMAN

Electro-Technisch, Werktuigkundig Installatie-Bureau

ATJEHSTRAAT 68.70

DEN HAAG

TELEF. INT. H. 9245

GAS-KACHELS

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij VAN DIJK & Co.

EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853.

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam. UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN LUIERMANDEN.

Dans-

Instituut

B. STERNFELD

v/h. WEIJNE & STERNFELD

Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348

'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in

Modern Dansen

alsmede in

Klassiek,

Plastiek

en Rhythmische

Gymnastiek.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: 100 Gorinchem
Hoemskerckstr. 1a Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Interc. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

C. HOYNG

SPIJSTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland“ te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.

Garantie voor gave overkomst.

van Sumatra en het Rijk van Siak omvatten en zouden dus West- en Oostkust tot één ressort vereenigd zijn.

Verzoek om oprichting van een hulpkantoor te Indrapoera (Westkust van Sumatra). Indrapoera is een plaats ter Westkust van Sumatra met ongeveer 6500 zielen, waarvan 60 pCt. minstens steeds iets hebben uit te staan met de post, in den vorm van brievenverzending, postwissel- en telegrammen-verzending, het ontvangen van brieven, couranten, enz. Vooral in de laatste 4 jaren is het brievenvervoer er aanzienlijk toegenomen, terwijl de leiding daarvan is toevertrouwd aan den Assistent-Demang ter plaatse, zonder dat hem eenig personeel als hulp is toegevoegd.

De praktijk wijst aan dat er inzake de expeditie van brieven en couranten vele onregelmatigheden en onnauwkeurigheden worden begaan.

Wil men een postpakket of een aangeteekenden brief verzenden, dan is het publiek verplicht een afstand van 17 paal door het bosch naar Tapan af te leggen, waaraan altijd min of meer gevaren verbonden zijn, tenzij men een voertuig wil bekostigen.

Ook bij het verzenden en ontvangen van telegrammen worden vele moeilijkheden ondervonden.

En waar de bevolking elk jaar, evenals overal elders, regelmatig hare belastingpenningen inbrengt, daar vindt de heer A. B. Adams, zooals hij in de *Oetoesan Melajoe* van 24 Juli 1920 schrijft, het billijk dat de Regeering de levensomstandigheden van de bewoners van Indrapoera niet onnodig verzwart.

Namens de geheele bevolking doet hij daarom het verzoek aan de bevoegde autoriteit om te Indrapoera een hulpkantoor op te richten, ten kantore van den Assistent-Demang en een brievenbesteller aan te stellen.

Voor het geval dit verzoek niet voor inwilliging vatbaar mocht zijn, zou het aanbeveling verdienen den schrijver van den Assistent-Demang tot waarnemend hulppostcommies aan te stellen, doch onder genot van eene toelage.

Vermeerdering van het aantal brievenbussen zou ook op prijs worden gesteld.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Van Ned.-Indië naar Amerika“. II. (Slot). De stad San Francisco is een der mooiste steden van de wereld.

Uitgebouwd op breed terrein, zijn de verkeerswegen ruim aangelegd en worden ze bovendien goed onderhouden.

Het autoverkeer is enorm en gaat den geheelen dag en nacht door.

Er zijn voldoende plaatsen aanwezig, waar men zich, in geval van oversteken op een der wegen, zich tegen het drukke vervoer kan beschermen.

Het zoeken naar een bepaalden weg is er niet moeilijk en bijna overal kan men voldoende inlichtingen ontvangen van de politiemannen, die op alle viersprongen geposteerd zijn en met hun gummistok het vervoer leiden.

De Marktstraat is van de verkeerswegen zeker wél de drukste.

Links en rechts van dien weg treft men de trottoirs voor voetgangers aan, die zóó breed zijn, dat een tiental personen naast elkander daarop kunnen loopen.

Ter zijde van die trottoirs zijn autowegen aanwezig, waarop twee auto's elkander gemakkelijk kunnen passeeren, terwijl tusschen deze autowegen de afstand nog zoo groot is, dat er plaats is voor de trams, die langs 4 banen heen en terug rijden.

Ook dit tramverkeer gaat evenals het autoverkeer dag en nacht door.

Dat aan de chauffeurs en de politiemannen hooge eischen gesteld worden, spreekt van zelf.

Aangezien bij de trams de ondergrondse geleiding is ingevoerd, bewegen de tramrijtuigen zich dus alleen op de rails.

De meeste huizen zijn tien verdiepingen hoog.

Fabriek van 149

FORNUIZEN

met toebehooren

voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

SCHVENINGEN

Telef. Interc. 654

Fa P. J. MEIJIS & ZOON

Wassenaarsche-straat 1, 3, 5,

Hofleveranciers

De handelaren verkoopen gewoonlijk alleen tegen vaste prijzen.

Bedelaars ontmoet men langs de wegen niet, doch wel kleine handelaren in papier, potlood, enz.

De kellners in de restaurants, de chauffeurs en de schoenpoetsers, dragen knooppassen en glimmende schoenen.

Niet alleen dat men op straat de schoenen laten poetsen, doch men kan er ook zijn kleren laten afborstelen.

Tengevolge van de stakingen van het werk zijn de prijzen van alle goederen, doch in het bijzonder die van de levensmiddelen en kleding, gestegen, hetgeen men trouwens ook kan waarmaken bij het zien naar de prijzen van de artikelen, welke in de winkelkasten zijn uitgesteld.

Een heerencostuum, waarvoor men in Shanghai 25 dollar betaalt, kost te San Francisco minstens 10 dollar.

En met de zijden stoffen is het nog veel erger. Wel is waar zijn de loonen der werklieden hoog, doch bij lange na niet in evenredigheid met de prijzen der voedingsmiddelen en kleding.

De opslagplaatsen van de goederen der winkeliers bevinden zich onder den grond en vóór den winkelzoodat de voetgangers er over heen loopen.

Ook bezocht de reiziger een ondergrondsche opslagplaats. Opvallend is het loopen der Amerikanen op straat. Zij hebben allen en altijd haast, willen geen tijd verliezen en loopen dientengevolge in kleinen draai.

De Amerikanen zijn niet onhebbelijk. Loopt een vreemdeling bij ongeluk tegen een Amerikan aan, dan zal dezen wel is waar hem niet wettenschelden, maar eens een oogenblik omzien doet hij ook niet.

Doch dat is toch nog altijd geschikter dan de vloeken der Nederlanders op Java in hetzelfde geval.

Amerika is, zooals bekend, thans doende om de Marine te reorganiseeren.

De uitbreiding van de Vloot zal, volgens de Amerikaanse begrooting, in 10 jaren moeten plaats hebben en dan zal die maritieme macht de sterkste der wereld zijn.

Ten einde die vloot echter te kunnen bemannen heeft het Marinebeheer op tal van plaatsen in de straten, advertenties laten aanplakken, waarin het publiek opgewekt wordt om, tegen zeer goede betaling, dienst te nemen als matroos of als militair.

Het lijdt, volgens den schrijver, geen twiffel dat de Amerikaanse Regeering zal te gelegener tijd haar taak vervullen, zooals zij zich die heeft voorgedacht.

„Opstootje in de gevangenis te Ngandjoek (Java)“.

Op 6 Juli 1920, had er, volgens mededeeling in de *Perniagaan* van 12 Juli 1920, een opstootje plaats in de gevangenis te Ngandjoek.

De gevangenen en veroordeelden protesteerden tegen de voedselverstrekking, welke, volgens hun zeggen, beneden peil was en een mensch onwaardig.

De rijst was vermengd met djagong, omdat het verstreken van rijst, driemaal per dag, in de woerdige omstandigheden niet mogelijk is.

Ook in andere gevangnissen had men tot die maatregel zijn toevlucht moeten nemen en over algemeen hadden de gevangenen daarmee genoegen genomen.

De gevangenen te Ngandjoek eischen evenwel verbeterde voeding, n.l. zuiver ongemengde rijst met vleesch of visch.

Hun werd echter te verstaan gegeven, dat hun eisch niet kon worden voldaan en dat, als met de verstrekte voeding niet tevreden waren, den broeksband om hun middel maar wat moesten toehalen.

Oorspronkelijk hadden enkele gevangenen een plan opgevat om, in navolging van de Ieren, de gevangenis te ontvluchten, doch na eenigen honger te hebben geleden, begonnen ze er al heel spoedig genoeg van te krijgen, rumoer te maken en het wacht doend personeel in de gevangenis uit te schelden, hetgeen door de lotgenooten werd nagevolgd.

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

Beschuit en Roggebrood

voor export.

ONDERLINGE LEVENSVZERKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

Er waren een 300-tal gevangenen aanwezig en het rumoer was dus niet gering. Wel trachtte de cipier hen van het nuttelooze der beweging te overtuigen, doch daar gingen de gevangenen niet op in.

Dientengevolge kwam er politieversterking van Kertosono en Kediri, doch niettemin begon men 's avonds ten 10 ure tegen de deuren te trappen en werden 2 der belhamers met de stokken bewerkt.

De leider van deze beweging was Si Soerjo, een der Afdeling-Voorzitters van de Sarikat Islam, die, wegens onregelmatige handelingen, als opstokerij van het volk, tot 2 jaar dwangarbeid was veroordeeld.

Hij is thans naar de gevangenis te Soerabaya overgebracht, in afwachting van de aanwijzing der plaats, waar hij zijn straf tijd zal moeten doorbrengen.

Gedurende zijn verblijf in de gevangenis te Ngandjoek, werden de gevangenen steeds meer onhandelbaar.

Eenigen hunner zullen de bewerking met de gummistok echter wel niet spoedig vergeten.

Thans is de rust hersteld.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.

De November-afl. opent met het portret van den beroemden nieuwen landvoogd, Mr. D. Fock, waarbij een artikel, ondertekend P. B., dat in de eerste plaats Indië gelukwenscht met deze benoeming. Schr. zegt dat van Mr. Fock verwacht mag worden dat hij de publiekrechtelijke nalatenschap, het beheer van Insulinde's huishouding, blijmoedig zal aanvaarden, ongeacht de daaraan verbonden zware lasten; wel wetende dat daartegenover groote baten staan, al zijn deze niet alle op een wijze verworven, waarmede hij zich ten volle zou kunnen vereenigen. — De volgende bijdrage, van Raden Mas Noto Soeroto, bevat een beoogt geschiedkundig overzicht van het Sultanaat Jogjakarto. Hoofdstuk I. Inleiding: het Huis Mataram. — De hr. B. M. Goslings publiceert het eerste gedeelte eener verhandeling, getiteld: Scherpingstechniek in Indische weefsels (evenals de vorige met mooie illustraties). — In de rubriek Boekbespreking geeft de A. Labeer Jr. een levendige bespreking van een geschrift over de Javaansche wajang. In zijn enthousiasme gaat schr. misschien wel wat te ver, als hij zegt dat „er stellig geen Javaan is, die geen wajangfiguren kan afbeelden“.

De Ingenieur.

Ir. P. A. Roelofsen wijdt in No. 46 eene beschouwing (met tal van afbeeldingen) aan het Staatswaterkrachtwerk in het Tjatoerdal bij Madioen (Java). Zoolang men weet heeft zich in den laatsten tijd in Ned-Indië een nieuwe tak van technische bedrijvigheid ontwikkeld, ten doel hebbend het benutten van waterkracht; van het eerste werk dat met dit doel van maatschappelijke aard werd gegeven ir. R. nu eene uitvoerige beschrijving. — Verder in hetzelfde Nr. het vervolg van ir. R. A. van Sandick's overzicht der berekeningen, gehouden op het Algemeen Ingenieurscongres te Batavia van 8—15 dezer j.l. (Vierde sectie: Energieproductie en industrie, slot. — Vijfde sectie: Afbouw en geologie).

De Waterstaats-Ingenieur.

No. 7 van jaarg. 1920 bevat o.a.: Biologische reiniging in rottingskamers, door J. Groenewege. — Practische wenken in acht te nemen bij de toepassing van plonmanteling van houten palen tegen den paalworm, door ir. J. S. de Jongh. — Natuursteen, de exploitatie en toepassing hiervan in Ned-Indië, door F. Bienen.

Koloniaal Tijdschrift.

De November-afl. bevat de volgende bijdragen: Het leven van den Chinees (toegelicht uit de Chineseche literatuur). Lezing, gehouden op het 4e Congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden, door A. de Bruin. — De visserij en de vischhandel in den Sangean- en Sapoedi-Archipel (slot), door Ch. O. van der Plas. — Nogmaals het vergaan der „Evertsen“ in de Soerabaja, door P. H. van der Kemp. — Rabindranath Tagore's denkbeelden over „Education“, door Ch. O. van der Plas. — B. B.-herinneringen (Parta, een Soenaneesche Cartouche), door Oud B. B.-man. — Het artikel van den heer F. A. C. Halkema „Het schoone land in het Oosten“ (Schrijven van den hr. J. Th. Halkema, die den hr. Halkema van plagiaat beschuldigt, met verweer van laatstgenoemde). — Kroniek, door interim (De Garoetzaak berecht. — De scheidende en

de nieuwe Landvoogd. — Het Hooggerechtshof en de Toli-Toli-zaak).

Uitgaven Zendingsbureau te Oegstgeest.

Onlangs zijn verschenen bij het Zendingsbureau te Oegstgeest: 1°. Korte schets van het Toradja-volk in Midden-Celebes, door Dr. N. Adriani; en 2°. Het babelend water. Een Toradja'sch sprookje, door Mevr. M. Adriani-Gunning.

Na toezending van postwissel ad / 0.48 aan genoemd Bureau, worden beide boekjes franco thuis gezonden.

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Oerspronkelijke bijdragen in No. 14: Kina-enten, door D. J. Dibbetz. — Hoe moeten wij tappen? door J. van Baalen. — Reclame voor Java-thee in Amerika, door van Uffelen. — Mechanisch ontslijmen, wasschen en voordrogen in de koffiebereiding, door H. G. van Os. — Ingezonden stuk (over een mogelijke ontwikkeling van het eiland Ceram), door G. L. Tichelman. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten bevatten belangrijke artikelen, waarvan we noemen: Ontsluiting van Borneo. — P. van Leersum †, door P. van Romburgh. — Suiker uit de Palmyra-palm. — De beteekenis van Thomas Hancock voor de ontwikkeling der Rubberindustrie (1820—1920), door A. van Rossem. — Nieuwste Landhuur-historie (in de Vorstenlanden), door Zentgraaff.

De Reflector.

Het Nr. van 2 Oct. van dit Indische weekblad bevat reeds het portret van den nieuwen Gouverneur-Generaal, Mr. D. Fock. In het bijschrift onthoudt de redactie zich van een oordeel, ze spreekt alleen de hoop uit dat het bestuur van Mr. Fock evenzeer tot bloei moge strekken van Indië en zijn bewoners, als zulks het geval is geweest onder het bewind van Graaf van Limburg Stirum.

In hetzelfde Nr. een op het huwelijk van den Prang Wedono betrekking hebbende foto (met korte toelichting) en een geïllustreerde bijdrage naar aanleiding der opening van het nieuwe gebouw van de Opleidingsschool voor Inlandsche rechtskundigen te Weltevreden.

De Indische Mercur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 46: Kroniek van de voortbrenging en de verdeling van de suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts (vervolg). — Opbrengst van den Cuba suikerroogst van 1920, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Departement van Landbouw in Suriname. Verslag over het jaar 1919, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned-Indië (Rekest aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, inzake belastingverzwaring). — Kultuurberichten (Beperking der thee-productie. — Beperking van de rubber-productie). — Kleine mededeelingen. — De reorganisatie van het Theeprafstation te Buitenzorg, door H. van Warmelo. — Recente literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en -plagen, bodemvraagstukken en bemesting.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Het Nr. van 10 dezer bevat weder een vervolg van Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis' artikelenreeks over de Arowakken van Guyana, met interessante foto van een vischschietenden Indiaan. — Overigens in dit Nr. de volgende bijdragen: De Bandoengsche Ambachtsschool, door M. E. R. — Postenleven, door F. J. van der Lijke-Prins (IX. Volksfeesten en Bisso's in Boni). — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Hawaii (met bijzonder mooie vrouwen-typen). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zool opbrengt (vervolg).

Alarm.

Van de bonden van oud-onderofficieren: Bandoeng en Omstreken en West-Java is een uitgave verschenen, getiteld: Alarm! van de hand van J. Apell, gepens. sergeant-majoor, waarin deze een krachtig pleidooi levert voor de oud-strijders, de mannen, die hun leven in de waagschaal hebben gesteld voor het vaderland, en die thans honger lijden wegens gebrek aan inkomsten. Het levensonderhoud is 2½ maal zoo duur als voor den oorlog en een verhooging van 40 pCt. betekent niets, absoluut niets. Er zijn oud-strijders, Europeanen, van wie wij verwachten, dat zij zich als Europeanen zullen gedragen, die met de verhooging thans / 22.40 per maand zullen krijgen. Commentaar overbodig en het laat zich begrijpen, dat de oud-strijders met een dergelijke fooi niet tevreden zijn. Schrijver heeft echter te veel vertrouwen op het Nederlandsche volk, de Nederlandsche Regeering, dan dat hij be-

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.—
(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—.)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel	Zaandam	Besuidenhout
Delfshaven		Kneuterdijk
Feijenoord		Naaldwijk
Schiedam		Rijswijk
Vlaardingen		Scheveningen

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.—

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermaalen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Sliedrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Borculo	Helder (den)	Tiel
Boskoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culemborg	Hoogezand	Veendam
Delft	Hulst	Veenendaal
Den Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Leeuwarden	Wildervank
Doetinchem	Leiden	Woerden
Dokum	Lochem	Ijmuiden
Dordrecht	Meppel	Zeist
Drachten	Middelburg	Zierikzee
Ede	Nijmegen	Zutphen
Franeker	Oostburg	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

TAAMS & KEYSER

Bankstraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting.

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. N. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.
Met 1 dag opzegging . . . . . 2 %
Met 3 maanden opzegging . . . . . 3 %
Met 1 jaar opzegging . . . . . 4 %
Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING.

Crediet- en Effectenbank „die Haghe“

Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's,
Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
Incasso's en Rekening-Courant.

HET ASSURANTIEHUIS

— KEIZERSGRACHT 213 —
TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

AMSTERDAM

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

NEDERLANDSCHE HANDEL = MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 17,353,284.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
feren. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. —
Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantie kantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
op de billijkste conditiën.

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK,

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23.

KAPITAAL . . . . . Fl. 5.000.000.-
Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals:
Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries,
Levensmiddelen, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET

Levert op elk gebied.
Streng geheimhouding.
Condities zeer vrijgevig
in overleg met den
kooper.

DE RESIDENTIE

119 Lange Beestenmarkt 121-123

vreesd is dat de toestand zoo zal blijven. Er moet raad
geschapt worden! (Deli Ct.)

Economisch-Statistische Berichten.

De plannen tot gedeeltelijke opbreking van den
spoorweg in Suriname geven den hr. E. Heldring aan-
leiding om over de verkeerswegen aldaar te artikelen
in het jongste Nr. van „Economisch-Statistische Be-
richten”. Schr. noemt het bijna onbegrijpelijk dat Su-
riname nog heden ten dage een behoorlijk wegens
mist en velen nog steeds meenen dat de rivieren en
het Saramaccakanaal verbindingswegen vormen, welke
het verkeer te lande overbodig maken. — Afgeschei-
den van den spoorweg, roepen tal van streken van
die kolonie om betere verbindingen te land, die onder
een ander bewind z.i. al lang tot stand zouden zijn
gebracht.

Lichtstralen op den Akker der Wereld.

No. IV en V van jaarg. 1920 bevat een interessante
beschrijving (niet uitsluitend uit zendingsoogpunt) van
zendeling D. C. A. Bout: Pioniersarbeid in het gebied
van de Oninradja's op West-Nieuw-Guinea. Aardige
plaatjes vergezellen den tekst.

Maandblad der samenwerkende Zendingcorporaties.

Uit den inhoud van het Nov.-Nr.: De kerk te Swaroe
(Oost-Java), door S. S. de Vries. — Nederlandsche
Zendingsschool (Het kostbare gebouw te Oegstgeest. —
Zuinigheid. — Benodigd kapitaal. — De opleiding van
zendelingen). — Het ziekenhuis te Swaroe (Oost-Java),
door S. S. de Vries.

Publicaties Ned.-Ind. Landbouw Syndicaat.

Afl. XVII van jaarg. 12 van bovengenoemde publi-
catie bevat als bijlage I den tekst eener voordracht
van Dr. Ch. W. F. Winckel over bevordering der
volksgezondheid op en door cultuurondernemingen. —
Idem, als bijlage III, van den hr. A. J. Garretsen:
Welke waarde hebben de praktische ervaring en het
wetenschappelijk onderzoek voor den tropischen land-
bouw en hoe moet de onderlinge verhouding zijn.

Teysmannia.

Inhoud van jaarg. 31, afl. 6: Padi. II. Droge en
natte rijstbouw in primitieven vorm, door K. van der
Veer. — Aanteekeningen over Orchideeën. IV. Het ge-
lacht Coelogyne, door J. J. Smith. — Mogelijkheden
op nijverheidsgebied met goede kansen van slagen voor
Ned.-Indië. (De Sereketels. — Papierfabricatie. —
Het benutten van klapperdoppen), door A. W. K. de
Jong. — Het opkweken van boomvormen, door van
Uffelen. — De invloed van het voortdurend te jong
plukken der vruchten op de productiviteit van klap-
perboomen, door W. M. Gutteling. — In de rubriek
Boekbespreking o.m. een kritische bespreking eener
brochure van den hr. G. Fischer, getiteld: Een papier-
fabriek te Palembang.

Rubberperiodieken.

Archief voor de Rubbercultuur in
Ned.-Indië. 4e Jaarg. Oct. 1920. Alg. gedeel-
te No. 11: Een Heveabastboor voor bastdiktemetingen
en bastmonsternamen, door Dr. C. Heusser. — Beoor-
deeling van plantage-rubber en enkele daarin voorko-
mende fouten en gebreken, door Dr. O. de Vries. —
Het gebruik van rubber voor bestrating, door ir. W.
Spoon. — Over een nieuwe methode van vulcanisee-
ren, door ir. W. Spoon. — Technische gegevens over
rubber uit het jaarverslag 1919—1920 van het Alg. Proef-
station der A.V.R.O.S. — Aanteekeningen over de
Hevea-cultuur in Cochinchina, door de R.

Ned.-Indisch Rubber Tijdschrift. 5e
Jaarg. (2e halfjaar No. 2) Oct. 1920. — Bepierking der
rubberproductie. — Tappen om den anderen dag. —
Beoordeeling van plantage-rubber en enkele daarin
voorkomende fouten en gebreken, door Dr. O. de
Vries. — Ontwerp Arbeidsovereenkomst voor Admi-
nistrateurs. — De te verwachten rubberschaarschte. —
Het toenemende auto-transport op Java. — De toe-
komstige rubberprijzen.

* * *

Ten besluite nog een opgave der titels van recente
boeken en tijdschriftartikelen.

Die Forstwirtschaft in Niederländisch-Indien, von J.
Nirschl. (Auslandswirtschaft in Einzeldarstellungen.
Herausgegeben vom Auswärtigen Amt. Band 6).

The influence of animism on Islam. An account of
popular superstitions, by S. M. Zwemer (New York,
The Macmillan Company).

Through British Guiana to the Summit of Roraima,
by Mrs. C. Clementi (London, T. Fischer Unwin).

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Indramajoe,
Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang,
Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shang-
hai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap,
Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

Le pétrole, par Fr. Delaisi (La politique de la pro-
duction). (Paris, Payot).

La politique de pétrole, par H. Bérenger. (Paris,
La Renaissance).

Rapport van de Commissie inzake het onderwijs aan
de kinderen van Aziaten, inzonderheid Britsch-Indië
en Javanen in de kolonie Suriname. Uitgegeven door
het Surinaamsch Onderwijzers Genootschap te Para-
maribo. (Paramaribo, H. van Ommeren).

Vereeniging voor handel en nijverheid in Suriname.
Eerste jaarverslag. 30 Oct. 1919—30 Juni 1920. (Para-
maribo, J. H. Oliviera).

Het adatrecht van Madagaskar (in verband met het
Indonesische adatrecht beschouwd), door Prof. Mr. C.
van Vollenhoven. (Mededeelingen der Kon. Akademie
van Wetensch. Afd. Letterkunde, Dl. 54, serie B).
(Amsterdam, J. Müller).

The origins and ethnological significance of Indian
boat designs (Memoirs of the Asiatic Society of Ben-
gal. Vol. VII, No. 3) (met afbeeldingen, o.a. van vaar-
tuigen op Boroboeoer-reliefs).

Gemeentelijke zelfbeperking, door G. de Raad (Lo-
cale Belangen, 16 Sept. 1920).

De nieuwe Indische belastingvoorstellen, door Mr.
J. Gerritzen (Economisch-Statistische Berichten, 3 Nov.
1920).

Wereldproductie en -verbruik van cacao (In- en Uit-
voer, 10 Nov. 1920).

Coconut pests and diseases in Papua, by J. T. Zam-
mer (Department of Agriculture, Territory of Papua,
Bulletin No. 8).

Fabricage van kunstmeststoffen in Nederl.-Indië
(Economisch Weekblad. No. 31, 1920).

De nieuwe juristen, door H. Fievez de Malines van
Ginkel. — Het Indo Europeesch Verbond, door B. (De
Java-Post. 1 Oct. 1920).

Credietverband op gewassen, door J. H. Boeke. —
Minder gewenschte toestanden in ons bedrijf, door
J. Rauws (Blaadje van de Centrale Kas. 15 Sept. 1920).

Schweinfurter groen en loodarsenaat, door Dr. B.
T. Palm en B. Ph. M. de Groot (Deli-Proefstation te
Medan. Vlugschrift No. 1).

De woningnood in Nederl.-Indië, door v. G. (Indisch
Bouwkundig Tijdschrift. 1920, bl. 167 vgg.).

Zakelijke rechten op zelfbestuursgronden? door Mr.
C. A. Wienecke (Rechtsgeleerd Magazijn, 1920, bl.
316 vgg.).

De gezondheidsdienst in Ned.-Indië, door J. Th. Ter-
burgh Jr. (Tijdschr. voor Sociale Hygiëne. 1920, bl.
228 vgg.).

Pellagra in Suriname, door Dr. C. Bonne (Ned.
Tijdschr. voor Geneeskunde. 1920, dl. II, bl. 965 vgg.).

Suriname.

In de „Economisch-Statistische Berichten” van
10 November een artikeltje van E. Heldring
over „Verkeerswegen in Suriname”. De schrijver
noemt de voorgenomen gedeeltelijke afbreking van
den spoorweg een maatregel karakteristiek voor het
gebrek en onstandvastig inzicht, hetwelk de eco-
nomische politiek ten aanzien van deze kolonie ge-
leid of niet geleid heeft.

De spoorweg werd indertijd aangelegd om een
goede verbinding met de binnenlandsche goudplacers
daar te stellen. Het moge nu de vraag zijn of deze
beweegreden zonder voorafgaande bevredigend ver-
loopen exploratie der goudvelden de kostbare onder-
neming wettigde (schrijver was zelf destijds van
meening, dat de spoorweg aangelegd moest worden)
en de Surinaamsche goudwinning moge zoo weinig
aan de verwachting beantwoord hebben, dat de lijn
uit dien hoofde ten eenenmale onvoldoende inkom-
sten trok en jaarlijks veel geld aan de schatkist kostte,
het bestuur zal zich bezwaarlijk afdoende kunnen
verdedigen tegen het verwijt, dat het veel naliet,
waardoor de spoorweg tot meerdere ontwikkeling der
bovenlanden had kunnen strekken.

Het is haast onbegrijpelijk, dat Suriname nog he-
den ten dage een behoorlijk wegens mist en velen

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057

hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

Holleveranciers.

□ □ DROGERIJEN □ □ □ □ CHEMICALIËN □ □ □ □
□ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

nog steeds meenen, dat de rivieren en het Saramacana kanaal verbindingswegen vormen, welke het verkeer te land overbodig maken. Dit inzicht is z.i. zonder twijfel ook aanleiding geweest, dat men niet getracht heeft het nut en de rentabiliteit van den spoorweg door den aanleg van aansluitende of parallel loopende landwegen, te verhoogen. Het werd tot voor betrekkelijk korten tijd, nadat een halve eeuw ervaring met de heilzame uitwerking van landwegen op de ontwikkeling van het land in het naburige Britsch Guyana en een kortere, maar even leerrijke ondervinding in onze Oost waren opgedaan, als iets als vanzelf sprekend beschouwd, dat landwegen in Suriname overbodig waren. Men schijnt, aldus de heer H., thans eindelijk aanvechtingen te hebben, overstag te gaan en langzamerhand een net van bruikbare wegen voor karrenvervoer aan te leggen, doch daar „there is many a slip between the cup and the lip”, mag hier misschien nog wel eens gezegd worden, dat een aanzienlijke vermeerdering van bevolking, door de studie-commissie van het Surinaamsch Studie Syndicaat terecht als vóór alles noodig voor den opbloei van het land geacht, niet te verwachten is, zoolang men het kleine zoowel als het groote landbouwbedrijf niet de gelegenheid geeft tot snelle en gemakkelijke communicatie en af- en aanvoer naar de hoofdstad of naar de meest nabijliggende laad- en losplaats aan de rivier, of aan den spoorweg. Het vervoer te water beperkt de ligging der plantages en „grondjes” tot den waterkant en maakt er in oeconomischen zin evenveel eilandjes van. Hoe voordelig het vervoer te water voor groote hoeveelheden goederen ook is, het is bij geringe hoeveelheden duurder dan de zelf gedragen of per as vervoerde last. Het is bovendien langzaam en afhankelijk van weer, wind en stroom en dus voor den reiziger minder aantrekkelijk dan de landweg, zoodat, wanneer hij niet van huis uit water- en landwegen vergemakkelijken verplaatsing, verkeer, vestigingen en vergrooten het cultuurgebied.

De schr. wijst er op, dat zonder steun van een eenzijdig wegenselsel de spoorweg als penetratiemiddel moet falen en even zeker noemt hij het, dat, afscheiden van den spoorweg, er tal van streken van Suriname om betere verbindingen te land roepen en een ander bewind reeds lang bekomen zouden hebben. Wil men Suriname bevolken, dan moet men eerst woonbaar maken. Het land is rijk genoeg om zonder andere kunstmiddelen dan van staatswege geleide en gesteunde immigratie omhoog getrokken te worden, mits men het niet het noodigste behoudt.

Wij mogen er hier op wijzen dat er in de omgeving van Lelydorp wel wegen zijn aangelegd, maar die grond schijnt daar voor verschillende culturen niet bijzonder geschikt.

hebbende op: wijziging arbeidscontract, waardoor voorschotten, enz. in verrekening kunnen worden gebracht tot drie honderd gulden: redactieverbetering van het anchylostoom-ontwerp; uitbreiding van het aantal zilverbons.

Bij laatstgenoemd ontwerp deelde de gedelegeerde van den gouverneur, v. d. Stadt, mede, dat maatregelen genomen zijn om nog vóór het eind des jaars pasmunt uit Nederland te ontvangen. Wat de zilverbons aangaat, het gouvernement had tot tweemaal toe gevraagd om uitzending van zilver, doch de munt heeft het zóó druk, dat men verklaarde op zijn vroegst midden 1922 de kolonie te kunnen helpen aan het noodige zilver ter vervanging der bons.

Naar aanleiding van de lezing van Dr. J. D. Kayser op 10 November in het Hygiënisch Genootschap in den Haag over Melaatsheid en haar bestrijding, van welke lezing wij in „Het Vaderland” van 11 dezer een verslag vonden, vestigen wij de aandacht op de herhaalde berichten in de Surinaamsche bladen over genezingen door langdurige toediening van Chaulmoogra olie. In de laatst ontvangen bladen vonden wij weer melding gemaakt van twee genezingen. Ook in Amerikaansche bladen vonden wij meermalen berichten over genezingen door toepassing van genoemd middel, dat nu in een vorm wordt toegevend, dien de patiënten beter verdragen.

James Rodway, de bekende schrijver over de Guiana's, heeft onlangs den dag herdacht, waarop hij zich vijftig jaar geleden in Britsch Guiana vestigde. Van alle kanten ontving hij hartelijke blijken van belangstelling. In „The Daily Argosy” — een in Britsch Guiana verschijnend blad — van 14 September vonden wij een brief van den heer Fred. Oudschans Dentz te Paramaribo, een gelukwensch aan den jubilaris.

Zijn vereerders hebben nu een „Rodway Fund” gesticht.

In „De West-Indische Gids” van Juni 1920, blz. 96 schreef Dr. H. ten Kate: „Zijn vele belangrijke publicaties betreffende de bevolking, geschiedenis en aardrijkskunde van Britsch Guyana stempelen Rodway als een man van groot gezag. Vooral zijn studies over het leven van dieren en planten hebben groote waarde.”

Nog steeds is Rodway ijverig werkzaam. Kort geleden hield hij in de zaal van de „Dutch Friendly Society” te Georgetown een lezing over Suriname in vroegeren tijd.

Bij J. B. Wolters is verschenen „Uit onze omgeving. Leesboek voor Surinaamsche Scholen”, door Herm. J. Jacobs en Julius W. Lobato, geïllustreerd door Jan Sühl. Zesde leerjaar. Met dit vierde deeltje is de serie voor het voortgezet leesonderwijs compleet.

Bij de verschijning van de vorige deeltjes hebben wij er op gewezen, dat de schrijvers met de uitgave van deze boekjes een nuttig werk hebben verricht. Bij de keuze van de te behandelen onderwerpen zijn de schrijvers ook in dit deeltje gelukkig geslaagd. De locale kleur is overal behouden. Van de Indianen in het binnenland wordt, aan de hand van de reisverhalen van Franssen Hederschee en de Goeje, aardig wat meegedeeld. Ook het lesje „Op den Hendriktop” naar van Stockum's reisverslag, is goed gekozen.

Voor schrijvers en uitgever hopen we, dat de aardige boekjes op alle scholen in de kolonie gebruikt zullen worden. Er staat niets in dat ze ongeschikt zou maken voor leerlingen van de bijzondere scholen. Dit geldt ook van de bij denzelfden uitgever en van de hand derzelfde schrijvers zoo juist verschenen, met zorg bewerkte „Taalöfeningen voor Surinaamsche scholen”, derde en vierde leerjaar.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAIA.

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING
ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Oppericht .... 1907....

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919 werd ingeschreven voor **Drie Millioen Gulden**

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: Zuidblaak 56. 's-GRAVENHAGE: Kneuterdijk 13.

Belast zich met incasseeringen op het Binnenland en Buitenland.

Koopt en verstrekt wissels en cheques op het Buitenland.

Verstrekt handelscredieten tegen zakelijk onderpand. Bezorgt telegrafische uitbetalingen.

Belast zich met de uitvoering van Effecten-orders. Verhuurt aan hare clientèle Safe-loketten.

Neemt gelden à deposito tot wekelijks te annoneeren rente.

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ
OPGERICHT IN 1857.

KAPITAAL . . . . . f 50.000.000.—
waarvan geplaatst . . . . . f 45.000.000.—
RESERVEFONDS . . . . . f 9.000.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
UITVOERING VAN EFFECTENORDERS

RENTE VOOR DEPOSITO's

m. 1 dag opzegg. . . . . 2 pCt	gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen „ . . . . . 2 1/4 „	gedur. 1 jaar vast. . . . . 4 „
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „	

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING
OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJKSEN Gzx. 211

Aan de „Surinamer” t/m. 8 Oct. ontleenen wij een ander betreffende den gezondheidstoestand in Paramaribo. Daaruit blijkt weder, dat de toestand te Paramaribo nog steeds te wenschen laat. Tegenover verhouding van 133 geboorten en 80 sterfgevallen in de districten, treft men voor de maanden April, Mei, Juni en Juli te zamen te Paramaribo de verhouding 357:375 aan. In dat tijdvak overtrof de verhouding in de maand Mei het geboortecijfer dat der gevallen met eene verhouding van 102 tot 95. Opvallend is ook het groot aantal levenloos geboren kinderen ter hoofdplaats, dat in genoemd tijdvak niet minder dan 50 bedroeg, terwijl voor de districten in het geheel slechts 1 geval werd meldt.

Hetzelfde blad meldt, dat dr. M. van Haeff, per „Commewijne” te Paramaribo aangekomen, aan Roomsche-Katholiek ziekenhuis aldaar is verbonden.

In de vergadering van 1 Oct. j.l. namen de Kolonisten de ontwerp-verordeningen aan, betrekking

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176

Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoeften.

Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.

Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Welmarstraat 16a b. d. Suezkade
Telefoon 3213 DEN HAAG

7057
177
elen

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manege Washington)

HERESIASTRAAT 145 ingang Joh. Camphuysstr. - DEN HAAG - TEL. H. 5306

Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
 Luxe Stands en Boxes
 Tonneaux beschikbaar
 Dir. J. W. v. d. GUN.

**HOLLANDSCHE BANK
 VOOR WEST-INDIË**

AMSTERDAM

HEERENGRACHT 252 TELEFOON N. 3290
 CURAÇAO — CARACAS
 (VENEZUELA)

belast zich met alle Bankzaken
 op West-Indië, Venezuela,
 Columbia en Midden-Amerika.

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het

70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen,
 kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door
 als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ 1859

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar,
 of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 106.50

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
 AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793

**Monarch
 Schrijf-
 machine**

HOOFDAGENTEN
MEYENBROCK HASELAGER & Co
 AMSTERDAM-ROTTERDAM
 DEN HAAG.

Curaçao.

Niet duidelijk.

Er zijn in de politiek van die dingen, welke een
 gewoon mensch niet zoo aanstonds snappen kan.
 Zoo begrijpen wij niet, hoe het volgende te rijmen is.

Verleden jaar heeft de Koloniale Raad met alge-
 meene stemmen verworpen een begrotingspost, be-
 stemd om een hooger salaris dan het wettelijk vast-
 gestelde of een toelage daarboven toe te kennen aan
 uit te zenden ambtenaren. In het begin van dit jaar
 verklaarde de Regeering — nog wel bij gelegenheid
 van een voorstel, om het traktement van den direc-
 teur van publieke werken maar even met f 5600.—
 te verhoogen —, dat zij meende zich voorloopig te
 mogen neerleggen bij deze beslissing. Dat leek op
 zichzelf reeds onbegrijpelijk. Wij lieten op de mede-
 deeling daarvan aanstonds volgen, dat wij nog on-
 langs van uitzending op een bezoldiging boven de
 „organieke” gehoord hadden. Het schijnt, dat dit
 niet onjuist geweest is, althans bij ontwerp tot wij-
 ziging van de Curaçaosche begroting voor 1920
 worden aangevraagd de volgende bedragen, welke
 boven de uitgetrokken bezoldigingen moesten wor-
 den toegekend:

- f 3000.— voor een lid van het hof van justitie,
- „ 3000.— voor den administrateur van financiën,
- „ 500.— voor den hulplandbouwkundige,
- „ 1000.— voor een machinist-werkbaas.

Hoe kan met dit nu noemen een zich neerleggen
 bij de beslissing van den Kolonialen Raad? En de
 onbillijkheid tegenover vroeger uitgezonden ambte-
 naren wordt op deze wijze bestendigd. Wanneer zal
 men eens behoorlijke bezoldigingen gaan geven?

Wij herinneren ons ook niet, maar het is niette-
 min mogelijk, dat deze zaak in den Kolonialen Raad
 is behandeld geweest.

Hoedenvlechtnijverheid.

Bij hetzelfde ontwerp, dus voor 1920 nog, wordt
 een bedrag van f 16.500.— aangevraagd voor rente-
 looze voorschotten, ter ontwikkeling van de stroo-
 hoedennijverheid.

In de M. v. T. wordt daarvan het volgende gezegd:
 „Met het oog op de stijgende vraag naar fijne hoeden
 is het gewenscht om door het verleenen van voor-
 schotten ten behoeve van hoedenvlechtleergangen
 deze in staat te stellen aan de vlechters aanstonds
 na het voltooien van een fijnen hoed de waarde uit
 te keeren.

Van deze voorziening wordt verwacht, dat de
 vlechtsters, over het algemeen behoeftige menschen,
 zich meer op het vlechten van fijne hoeden zullen
 toelagen en voorts, dat de tusschenhandel in voor
 de vlechtsters gunstigen zin zal worden beperkt.”

Hiervan is f 1500.— bestemd voor leerlingen en
 oud-leerlingen van den leergang op Pietermaai, ter-
 wijl de rest bestemd is voor stamkapitaal van een op
 Bonaire te stichten eerste coöperatieve hoedenvlecht-
 terij.

De Minister beweert, dat „van de in voorschot
 uitgegeven bedragen..... geldelijk verlies uitge-
 sloten kan worden geacht”.

Financiële Gelijkstelling.

f 154.975.— wordt door de regeering, op voorstel
 van den Gouverneur, voorgesteld, te bestemmen voor
 „uitkeeringen ten behoeve van het daarvoor in de
 termen vallend bijzonder onderwijs... op den grond-
 slag van de voor het onderwijzend personeel bij het
 openbaar onderwijs... vastgestelde bezoldigingen,
 zulks als „overgangmaatregel” „in afwachting
 van... de in werking treding van de herziene onder-
 wijsverordening”.

Wij merken op, dat de herziening, die hierboven
 bedoeld zal zijn, waarschijnlijk het onlangs ingetrok-
 ken voorstel zal bedoelen. Hoe moet, in verband met
 het bovenstaande, vertrouwd worden het daarvoor in
 de plaats ingediende ontwerp, „waarbij alles wat
 betrekking heeft op de ondersteuning van het bij-

zonder onderwijs, ongewijzigd is gebleven”, gelijk
 de daarbij behorende M. v. T. het zegt?

Huisvlucht.

Voor stamkapitaal van „Huisvlucht” is bij hetzelfde
 wetsvoorstel f 5000.— uitgetrokken als renteloos
 voorschot, dat „vermoedelijk binnen niet al te langen
 tijd geleidelijk (zal) kunnen worden terugbetaald”.

* * *

Kapitein der Inf. O.-I. leger H. M. C. van Dijk is
 bij de kol.-reserve van gedetacheerd uit Curaçao
 teruggekeerd.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

The Bombay anti-non-co-operation committee.

Om duidelijk te doen uitkomen, dat men 't niet nood-
 dig zou hebben geacht speciaal voor samenwerking van
 de inlanders met de Britsche regeering te ijveren, ware
 't niet dat de non-co-operation-beweging verplicht had
 tegen haar front te maken, heeft 't Bombay-comité
 het anti-non in haar naam, die tevens strijdlust
 is, opgenomen. Het comité heeft een uitvoerig vlog-
 schrift verspreid, opgemaakt door Sir Narayan Chan-
 darvalcar. Wij ontleenen daaraan hier eenige opmer-
 kingen; de mail-edition van the Times of India, van
 23 October, geeft het in zijn geheel.

De voornaamste beweegredenen, die de voorvechters
 voor non-co-operation in hun oproep aan 't volk bij-
 brengen, zijn twee in aantal. De eerste is, dat het
 Indian National Congress in September te Kalkutta
 gehouden, zoowel 't beginsel als de toepassing van geen
 samenwerking heeft aangenomen, zoodat de eenheid
 van 't nationaal belang en de uitvoering van het con-
 gresbesluit, het tot de plicht van elken Indiër maken
 de beweging te steunen, zelfs als hij voor zich er geen
 heil in ziet. De tweede zegt dat, aangezien samenwer-
 king met de regeering mislukt is, non-co-operation het
 eenige overgebleven middel is om Swaraj, of de volle
 maat van zelfbestuur te verkrijgen.

Bij 't eerste punt teekent het vlugschrift aan, dat
 van de 5814 ingeschreven afgevaardigden op 't congres
 slechts 2773 over deze aangelegenheid meestemden. Van
 deze stemden 1826 voor, 804 tegen. Meer dan 3000 stem-
 den in 't geheel niet. De hieruit te trekken conclusie
 moet luiden, dat vele afgevaardigden, afgaande op
 Ghandi's verklaring, volgens welke het besluit niet
 bindend zou wezen voor hen, die niet zouden stemmen,
 de bijeenkomst verlaten hebben vóór 't tijdstip der
 stemming. Hierbij zij nog de verklaring gevoegd van
 Pandit Madan Mohan Malaviya, die het besluit gispte,
 als door een verkeerde wijze van stemmen en door
 andere groote onregelmatigheden verkregen.

Wat de eenheid in 't land betreft: hebben de leiders
 van de non-co-operation-actie, en zijne volgelingen
 Swaraj gepredikt, op den grondslag van gewetens-
 vrijheid, democracy en levensvrijheid. Maar op het
 congres werden geenszins democratie en vrijheid toe-
 gepast.

Het congresbesluit is ook geen mandaat geweest, zoo-
 als reeds opgemerkt is, stelde Ghandi dit zelf uitdruk-
 kelijk voorop. Als de nationale eenheid verkregen moet
 worden door den eisch tot blind volgen, zelfs als men
 anders denkt, dan wordt voor den Indiër de vrijheid
 van geweten en van denken verboden, waarom men
 beweert te strijden. Indië heeft eeuwen geleden en
 zwaar geboet door blind volgen. Ghandi preekt eigen-
 lijk: gij zijt nu de slaven van de regeering, wordt
 voortaan onze slaven.

Hiermee komt men bij de tweede bovenvermelde be-
 weegreden. Ghandi doet 't voorkomen op Swaraj spoed-
 dig, binnen een jaar, zegt hij, zou zijn in te voeren. Er
 is geen voorbeeld bekend van een volk, dat den weg
 tot den politieken heilstaat in enkele korte sprongen
 heeft afgelegd.

De Anti-non-co voelen zich even ernstige voorstan-
 ders van Swaraj als de non-co, maar zij waarschuwen
 tegen de verkeerde manier om dit te bereiken. Het
 doel moet wezen regeering van 't volk, door 't volk en
 voor 't volk. Dat stelsel wil niet weten van den despoti-
 schen dwang van één man, of deze koning of mahar-
 radja heet, noch ook van de autoeratische macht van
 eenige klasse.

Het betoog zet dan uiteen dat de weg, door de Britsch-
 Indische regeering in hare nieuwe wetten vastgelegd,
 meer waarborg geeft om Indië naar een geregeld zelf-
 bestuur te leiden, dan een omverwerpen van al 't be-
 staande, met Mr. Ghandi als ordenaar van den chaos,
 waarin Indië dan onvermijdelijk moet vervallen.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en
 vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indische
 Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
 Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar
 de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: Wm. Ruys & Zonen - ROTTERDAM 21

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
 SPONSEN ZAKKEN
 BADMUTSEN

151

J. M. VAN KEMPEN & ZONEN
 Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.
 FILIALEN te Weltevreden, Rijkswijk 17; 198
 -Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26i
 Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

ZOO JUIST ONTVANGEN:
Parakan Salak Thee,
 kwaliteit en prijs als vóór den oorlog,
80 cent per pond.
VERRIJGBAAR BIJ
F. C. DE BRUYN
DANCKERTSTRAAT 43. - TELEF. 3361

Drukkerij
TEN HAGEN
 Nobelstraat 20 .: Den Haag
 Telef. Interc. 2793

*Beleefde aanbeveling voor
 de levering van alle voorkomende
 Drukwerken als:*

AANDEELLEN	KANTOORBOEKEN
ADRESKAARTEN	KWITANTIËN
ADVIESKAARTEN	LABELS
BALBOEKJES	MAANDBLADEN
BESTEKKEN	MEMORANDUMS
BILJETTEN	MENU'S
BORDERELLEN	NOTA'S
BRIEFKAARTEN	OBLIGATIËN
BRIEFPAPIER	PROGRAMMA'S
BROCHURES	PRIJSCOURANTEN
CATALOGI	RECLAMEKAARTEN
CIRCULAIRES	REGISTERS
CONTRACTEN	REGLEMENTEN
CONVOCATIES	REKENINGEN
DIPLOMA'S	SERVETTEN
DISSERTATIES	STATUTEN
EFFECTEN	STROOIBILJETTEN
ENVELOPPEN	TABELLEN
ETALAGEKAARTEN	TEKSTBOEKJES
ETIQUETTES	TIJDSCHRIFTEN
FACTUREN	VAKBLADEN
FORMULIEREN	WEEKBLADEN
INTEEKENLIJSTEN	WERKSTATEN
INPAKPAPIER	WISSELS
JAARVERSLAGEN	ENZ. ENZ. ENZ.

SPECIALE INRICHTING VOOR
GOED OPENLIGGENDE
KANTOORBOEKEN

publiek vermoedelijk niet groot zijn. Vermoedelijk, want als die Javaan zich een professor toonde als Yusuf Ali, in Javaansche kleederdracht optrad en eerst in 't buitenland voor een reputatie gezorgd had, zou 't misschien ook gelukken. Probeerde een echte Nederlandsche professor, met een intieme roep van geleerdheid over onze koloniën het, dan zouden wij stellig aan zijn succes twijfelen. Dit is niet „zonderling”, omdat 't nu eenmaal in onzen volksaard ligt, hoewel 't zeker een zonderlinge trek is in den aard van een volk, dat zoo veel reden heeft om zich zelf groot te mogen voelen.

Men ga naar Yusuf Ali, men profiteere daar van hetgeen en van de wijze waarop het gegeven wordt — en men doe daardoor 't verlangen op om ook van ons eigen Indië zooveel wetenswaardigs te mogen vernemen.

Weezenverzorging in Fransch Guyana.

In La Dépêche Coloniale van 29 October roemt J. F. Louis Merlet de wijsheid van Fransch Guyana, dat, in stede van zich in onvruchtbare politiek te vermeien, zich uitsluitend aan de belangen van het land is gaan wijden.

Naast de vraagstukken op landbotw-, handels- en nijverheidsgebied hebben de sociale werken volle aandacht gekregen, zoowel van het bestuur als van de particulieren.

Voor een dezer instellingen vraagt hij dan bijzondere belangstelling „l'Orphelina et la crèche”, door mevrouw Ed. Antier, met den steun van den gemeenteraad van Cayenne, gesticht.

Het doel is de oorlogsweezen en de kinderen zonder ouders uit de verwaarloozing te redden, waaraan vele ter prooi zijn. Door bemiddeling van den gouverneur der kolonie Lévéque heeft de stichtster zich in verbinding kunnen stellen met „l'Oeuvre des orphelins de la guerre” in 't moederland, en is in de kolonie zelf een comité van 40 dames gevormd, dat met de leidende commissie samenwerkt.

Voorwerpen voor noodzakelijke hulpverlening werden al dadelijk bijeen gebracht. Spoedig beschikte de commissie over 8000 fr., hetgeen niet veel was, maar de Conseil générale van de kolonie trok 30.000 fr. en de stad Cayenne 6000 fr. voor het liefdadige doel uit.

De kinderbewaarplaats is sedert 15 Februari 1920 geopend, in een voormalige R. K. zusterinrichting. De instelling werkt met groote voortvarendheid, zoodat Merlet bij 't schrijven van zijn stukje melden kon, dat 75 weezen er in veiligheid waren en dit kan tot 100 worden uitgebreid.

Er was blijkbaar een groot aantal kinderen, van wier verzorging niemand zich iets aantrok. Deze worden nu verzorgd, elk kind leert t. z. t. een ambacht, de jongens worden bij voorkeur voor den landbouw bestemd. Alle burger- en militaire geneesheeren ter plaatse stellen hunne diensten gratis ter beschikking van het tehuis der weezen.

De vacantiën worden benut om de kinderen bij een practischen leermeester, wat van hun toekomstig ambacht en wat van 't gezinsleven te laten zien.

De interne dienst wordt verzorgd door drie zusters van liefde en leeken-personeel.

Mevrouw Antier, echtgenoot van den voorzitter der handelskamer in Cayenne, is naar Parijs gegaan om meer financiële steun te vinden voor hare stichting, die van een klein bedrag niet kan bestaan. Zij was bij hare eerste pogingen niet onfortuinlijk; de mededeelingen van Louis Merlet hadden ten doel verder versterking aan de fondsen te doen toevloeien.

De onbekende soldaat en de koloniën.

Bij de plechtigheid, die bij het vijftigjarige feest der Fransche Republiek gewijd was aan de triomfgedachte, gemengd aan de nagedachtenis der gevallen, mocht 't aandeel, dat de koloniën in den grooten strijd gehad hebben, niet vergeten worden.

In den stoet, die het hart van Gambetta en het lijk van den onbekenden soldaat begeleidt heeft naar 't Panthéon en de Arc de Triomphe, waren detachementen ingedeeld van koloniale troepen.

Délégaties van studenten en van leerlingen van de groote scholen, afkomstig uit de koloniën, hebben eveneens een plaats in den stoet gekregen.

Koloniale autoriteiten waren voor de plechtigheid in 't Panthéon uitgenoodigd.

In den namiddag van den feestdag namen afgevaardigden van de koloniale vereenigingen deel aan de manifestatie, die bij 't standbeeld van Jules Ferry, in de Tuileriën, georganiseerd was. In de daar gehouden redevoeringen werd ook het koloniale aandeel aan Frankrijks roem verheerlijkt. De minister van koloniën legde er een palmtak neer uit naam van la Plus grande France.

Koninklijke West-Indische Maildienst
Amsterdam
Passagiersdienst
 naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

Over de onthouding van zitting nemen in en stemmen voor de verschillende Raden, zegt het betoog, dat de non-co-operators trachten de onware voorstelling te doen vinden, als zouden de co-operators zich twee willen voegen naar alles wat de regeering zegt doet. Dat is heel ver bezijden de waarheid. Zij zoeken de co-operatie juist om hunne meeningen tot haar recht te kunnen doen komen. Zij propagandeeren deze vooral waar zij de gelegenheid hiertoe kunnen vinden maken. Ook den invloed, dien zij in de Raden kunnen krijgen, willen zij geenszins versmaden. Geven aanbeveling en overreding het gewilde resultaat niet, dan willen zij alle wapens blijven aanwenden, die wettig beschikbaar zijn om, dank zij de samenwerking, verbetering van inzicht bij de autoriteiten en bij het volk te doen ontstaan. Zoo moet, in volle besef van verantwoordelijkheid, veld gewonnen worden. Voorbeelden van de geschiedenis ontleend leggen getuigenis af voor de bereikbare van groote uitkomsten met deze werkwijze.

Invloed uitoefenen op de menigte zonder verantwoordelijkheid te willen dragen is gemakkelijker dan de leidersrol te vervullen met een aandeel in de verantwoordelijkheid. Wat Ghandi preekt komt er op neer, dat hij het aan zijne tegenstanders overlaat de moeilijkheden uit het gevaar te vaden, terwijl hij hun daarbij nog wat tegenwerkt.

Op het gezond verstand en de bezadigheid van het volk wordt een beroep gedaan, om niet te ijveren voor een zelfbestuur, onder despoten, die de menigte als een kudde schapen willen behandelen. Destruction is not construction.

Wij hebben in deze rubriek aan dit onderwerp meermaals een ruime plaats ingeruimd, omdat het voor Britsch-Indië een vraagstuk van groote momenteele belangstelling, maar ook met ver strekkende gevolgen kan worden. 't Wil ons voorkomen dat de hoofden van de beweging worden, zoodat het geloof aan een evolutie onder Britsche leiding sterker zal blijken dan het geloof in het heilaanbrengende van een non-co-operation-revolutie. De opgewekte agitatie heeft intusschen het goede effect, dat het Britsche bestuur daardoor tot zekere mate nog tot meerdere voortvarendheid is aangezet.

De afkeer tegen het kwaad gebracht van een niet meer weg te nemen wantrouwen in de regeerings- en bestuurshervorming, die nu, in plaats van op aller samenwerking te kunnen rekenen, door Ghandi en zijn aanhangers zal worden gedwarsboomd. Dit nadeel van onbegrip en tegenwerking lijkt ons veel grooter, dan de winst bij een regeering, die uit zichzelf vergaande is in de richting van Swaraj heeft opgezet en een begin van uitvoering gebracht heeft.

Dr. A. Yusuf Ali in Nederland.

Na Dr. Tagore Dr. Yusuf Ali. Beiden spreken ons over hun land, hun mooi Britsch Indië, beiden dragen de verwachting, dat nadere aansluiting van Oost en West de vredesstemming door verbroedering ten goede kan komen, beiden en samen zijn zij, voor wie den Indiër als oosterling achterlijk bij den westerling mocht beschouwen een openbaring, maar in hunne methode van doen staan zij niet dicht bij elkander. Tagore, de vater-wijsgeer, die ons een priester schijnt. Yusuf Ali, geleerde, die, veelheid van kennis uitstallend, ons professor lijkt. Wat Tagore gaf was uit geen boek te halen, tenzij uit zijn eigen gedichten. Wat Yusuf Ali mededeelt kan, voor zoover het tot nu toe uitgesproken is, wie Britsch Indië bestudeerd heeft, bekend zijn. 't Zal daarom toch meerendeels voor velen van de hoorders nieuw zijn geweest, want 't aantal van die veel over Britsch Indië lezen, zal in ons land zeker niet groot zijn. Tagore en Yusuf Ali vullen elkaar aan, zelfs in hunne tegenstrijdigheid en de afwijking van hun optreden is daarvoor ook allerminst. Tagore heeft ons willen doen begrijpen den staat van zijn land en zijn volk; Yusuf Ali wil ons doen begrijpen wat het Britsche bestuur doet en ons een denkbeeld geven hoe Indië onder dit bestuur ontwikkelt.

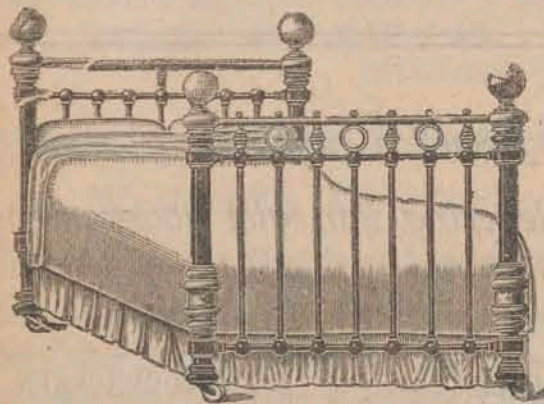
De vereeniging Nederland-Engeland heeft te goeder tijd aan een behoefte weten te voldoen. Daar een beter begrip van Britsch Indië vanzelf ook insluit een beter begrip van Indië in het algemeen, kunnen de voordrachten ook haar nut hebben om de belangstelling voor onze eigen koloniën bij den Nederlander wat te verlevendigen. Zonderling misschien! Het „niet-land is profet in zijn eigen land” is voor den Nederlander en in nog grootere mate voor de Nederlandsche vrouw, terecht geschreven.

Als een Javaan aankondigde over Nederlandsch-Indië willen vertellen, wat de Britsch-Indische geleerde over zijn land heeft gedoceerd, zou de toeloop van het

WISBRUN & LIFFMANN.
 Voerstraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELN.

International Electric en Machine Cy
V/h R. GEERAERTS-REUTER
 Licht Kracht
 Zwakstroom **INSTALLATIEN**
 's-GRAVENHAGE LEIDEN.
 Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

Th. A. A. SIMONIS,
 GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
 TELEFOON 2535. DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.
 Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
 Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
 T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel
 vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

Prijs: ingenaaid . . . . . f 4.00
 gebonden . . . . . - 5.00

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521

Als Hoofdnummers geven wij deze week:

Recht op Liefde.

Buitengewoon boeiend Levensdrama in 5 Acten,
 gespeeld door de beeldschoone EMIL BENNET.

Waarom zoo'n Herrie

Dolle Klucht in 2 Acten.

ZATERDAG en ZONDAG MATINÉE.
 DINSDAGAVOND NIET ROOKEN.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Piet Heinplein, Tel. 1587 1588 | **Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 88.**

Daarna is de minister naar Nogent sur Marne gegaan, waar een groote manifestatie was op touw gezet, in 't bijzonder gewijd aan de nagedachtenis van de gevallen koloniale strijders. Daar was in den Jardin Colonial reeds een gedenkteeken opgericht ter vereering van de dapperen, die uit de koloniën gekomen zijn om voor Frankrijk te strijden. Er is nu een indrukwekkend programma afgewikkeld, waarin rassen van alle kleuren wedijverden. In de Indochina tempel en in de Mohamedaansche moskee vonden godsdienstige plechtigheden plaats. Verder overal natuurlijk de gepaste verbroedering in goudenfeeststemming. De regeering heeft er voor gezorgd, dat de koloniën zelf ook waardig in de herinneringsuitingen zullen deelen.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

HOOFDBESTUURS VERGADERING op 27 November e.k. des namiddags ten 2 ure in het gebouw Laan van Meerdervoort 187 alhier.

A g e n d a:

- I. Notulen. (Zie Kol. Weekblad No. 20 van 13 Mei 1920).
- II. Bekrachtiging der benoeming als leden der Studie-Commissie van de Heeren Dr. L. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam en Dr. C. J. Vinkesteyn.
- III. Exploitatie Koloniaal Weekblad.
- IV. Aanstelling van een propagandist voor het werken van leden e.q. begunstigers.
- V. Mededeelingen.
- VI. Rondvraag.

De Secretaris,

F. H. A. v. d. BRUGH.

Van het Informatie-bureau:
 (Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

- Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).
- Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.
- Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).
- Leeraar in de plant- en dierkunde.
- Leeraren in de Nederlandsche taal.
- Leeraren in de aardrijkskunde.
- Leeraren in het Duitsch.
- Leeraren in het Fransch.
- Leeraren in het Engelsch.
- Leeraren in de wis- en natuurkunde.
- Leeraren in het teekenen (akte Me en g).
- Leeraar in de geschiedenis.
- Leeraren in de Staatswetenschappen.
- Leeraren in de scheikunde.
- 1 civiel- of bouwkundig ingenieur voor het middelb. techn. onderwijs.
- 1 werktuigkundig ingenieur voor het middelb. techn. onderwijs.
- Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
 Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAJA, KOBE en SAN FRANCISCO.
 Geregeld e stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
 (Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
 Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

- Leeraar aan de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen.
- Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).
- Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.
- Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).
- 2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.
- 1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.
- 1 leeraar in de pathologische anatomie voor de school tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.
- 13 ongehuwde apothekersbedienden.
- Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
- Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.
- Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
- Verpleger voor de militaire hospitalen.
- Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.
- Candidaten-notaris bij de Wees- en Boedelkamers.
- Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.
- Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.
- Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.
- Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:
- Civiel-ingenieur.
- Opzichter.
- Opzichter voor de landsgebouwen.
- Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.
- Scheepsbouwkundig teekenaar.
- Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).
- Opziener bij den dienst der Ombilijnmijnen (met vakkennis).
- Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).
- 2 Bouwkundige opzichters bij den dienst der zoutregio.
- Adjunct-landmeter bij het kadaster.
- Ingenieur bij 's lands mijndiensten.
- Bij den dienst der Staatsspoorwegen in tijdelijken dienst:
- Civiel-ingenieur.
- Werktuigkundig ingenieur.
- Ingenieur voor het signaalwezen.
- Gegradueerde ambtenaren.
- 5 Machnisten.
- 10 Automonteurs.
- 18 Opzichters werkplaats.
- 107 Bouwkundige opzichters.
- 8 Beheerders van groote stations.
- 10 Onderbeheerders van groote stations.
- 10 Treindienstleiders.
- Technicus voor electro-zwakstroom.
- Scheikundig ingenieur ten behoeve van 's Lands mijndiensten.
- Hontvesters.
- Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablisement te Soerabaja.
- Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
- Electro-technisch ingenieur.
- Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse.
- Electro-technisch ambtenaar 2de klasse.
- Telefoonopzichters 2de klasse.
- Adsp.-electro-technisch ambtenaar.
- Instrumentmaker 1ste en 2de klasse.
- Radio-technisch ambtenaar 2de klasse.
- Adspirant-radio-technisch ambtenaar.
- Radio-telegrafisten 2de klasse.
- Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.
- Onderwijzer bij het meer uitgebreid lager onderwijs.
- Gouvernements-accountant.
- Adjunct-Gouvernements-accountant.
- Bij de algemeene politie:
- Commissaris van politie 2de klasse.
- Adspirant-commissaris van politie.
- Hoofddagent der 2de klasse bij de algemeene politie.
- 3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

(Nederlandsche Staatscourant van 4 November 1920, No. 194).

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
 Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
 2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren) voor leerlingen boven 12 jaar. Opleiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

G. KERNER & Co.
Opgericht 1890 te Soerabaya.
STATIONSWEG 78 DEN HAAG
Specialiteit in Indische Uitrustingen
Filialen te Batavia en Soerabaya
ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

C. J. NEFKENS, Den Haag
levert U een wagen welke
aan iederen eisch voldoet
Showroom: Pletterijkade 13 : Garages: van Diemenstraat 159-165,
Tasmanstraat 142-148 : Kanaalweg 95-103
Tel. H. 1854 en Sch. 3137 Briefadres is Prins Hendrikstraat 93

Vereeniging OOST en WEST.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.
STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HETINK, van der Heistraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.
INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.
GEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.01 1/2 frankeerkosten.
- b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 1/2.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoert 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Musiek- en Zanglessen.
- Lesken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitse-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.

Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Dese inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
- S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Janstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
- J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
- B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn betekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
- A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
- Mr. F. C. L. MELJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
- H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

INDIËN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, S r a g e n, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ
Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD“ =
Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

De Haagsche Broodfabriek
„Theario“
Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeling
BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —
REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Modemagazijnen
van Bommel
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106
SPECIALITEIT
Handschoenen

GEBRs HEHENKAMP
Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers
Lange Voorhout 25

Instituut LAURILLARD
OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook schriftelijk in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van vierhonderd en vijftig geslaagden worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD.
Oranjeplein 102 - Den Haag
Telefoon 6225

Riviera en Zwitserland
Geregelde Koeriersdiensten.
(visa versa).
REISBUREAU LINDEMAN.
's-Gravenhage
Arnhem Groningen Utrecht

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.
PIANO's in huur f 6.— per maand, desgewenscht in huurkoop, bij
L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. SOERABAIJA.
Tel. H. 1493, 's-GRAVENHAGE.
STEMMEN - VERHUREN - REPAREREEN

M. VISSER,
voorh. A. J. RODBARD.
Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.
Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL
voorheen VAN HOUTEN & Co
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4
Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen
Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
Voor het Koude Jaargetijde brengen wij wederom **ALLES** in de bekende goede kwaliteiten

P. J. VEELO & Z^{NEN}
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655
.. **WONING** ..
INRICHTING
Behangerij Stoffeerderij

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar
Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

MAISON H. SIMONS
Mantel- en Costuummagazijnen
13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17a
zijn steeds voorzien van het Nieuwste op het gebied van
DAMESKLEEDING
GEREED EN OP MAAT
Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

P. B. VAN MOORSEL & CO
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
Verkrijgbaar: **6 pCt PANDBRIEVEN** à 98 pCt.
Uitstaand bedrag Pandbrieven per 1 Juli f 22.314.200.
Beleggingen per 1 Juli f 22.426.595.22 1/2.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.